Tallinna Teataja

Toimetus ja talitus: Tallinn, Suurturg nr. 16.
Kirjade adress: „Tall. Teataja", Tallinn.
Könetraat: Toimetaja — 285. Toimetus ja talitus — 281.
Toimetaja könet.: ü. 12—1. Ärijuhi könet.: kella 8—1.

Tellimiste hinnad:
Postiga:
1 kuu peale . . 75 marka
2 „ „ . . 150 „
3 „ „ . . 225 „
Ise talituseſt ära wiies:
1 kuu peale . . 68 marka
2 „ „ . . 136 „
3 „ „ . . 204 „
Wäljamaale kuus 100 mrk.
Adressi muutmine 10 mrk.

Kuulutuste hinnad:
Kuulutuse küljel 3 mrk. m/m
Esimesel „ 5 „ „
Sisem. külgedel 6 „ „
Kohaotsim. kuulutused 75% odawamad.
Trükitõõsid, mis alla ühe kirjutuspoogna ja tarvitamata jäänud, alal ei hoita. Suuremad kirjatõõd saadetakse ainult siis tagasi, kui selleks mark kaasas.
Kirjatõõdel peab saatja täielik nimi ja adress all olema.

Üksik nummer 3 marka.

Nr. 92. Neljapäeval, 26. aprillil 1922. aastal. Ilmub igal äripäeva õhtul. XIII aastakäik.

Riigikogus eila:
Walitsuse wastused küsimuste ja arupärimiste peale.
Homme oodatakse Tallinna Saksa wälisministeeriumi esitajat läbirääkimistele Eesti-Saksa kaubalepingu sõlmimise asjus.
Haridusministeeriumi korraldus Pärnu ühis-realgümnaasiumi streigi süüdlaste kohta.
Streik Inglise-Balti laewatehases.

Eesti diplomaatilise esitaja wangistamine Bakus.
Genua konwerents alalisest kriisidest tüdinenud; rajariigid kaaluwad küsimust, kas mitte Saksamaa eeskujul Wenemaaga eraldi lepinguid teha. Konwerents kestab 5. maini.
„Balti probleem" sakslaste walgustusel.
Soome-Saksa leping alla kirjutatud.
Berliinis arreteeritakse wenelasi.
Uputus Põhja-Lätimaal.
Suur uputus Porhowis.
Angoora walitsus peab waherahu wõimatuks kuni Greeka wäed Anatoolias wiibiwad.
Iiri protesti streik korda läinud.
Wene ajakirjandus kiratseb.
Kolera Wenemaal.

Genua konwerents.

Wene küsimuse lahendamine ja Balti riigid.

ETA. Rooma ajalehed „Il Messaggero" ja „Il Popolo homano" trükkisid Riia konwerentsi protokolli teksti täielikult ära. Mitmed teiste Itaalia linnade lehed tõid temast liihemaid kokkuwõtteid. Enne Genua konwerentsi algust pühendas sama küsimusele „Il Mesesaggero" esimese juhtkirja pealkirjaga: „Tähtis kokkulepe Riias Weneman ja Balti riikide wahel." Leht seletab: „See Riia kokkulepe omandab praegusel silmapilgul kahtlemata suure ja esimese järgu poliitilise tähenduse. Wene probleemi arutusse, mis nagu ette näha, wäga laialdane saab, toob see uut elementi ja wõitlusrõõmsat jõudu. Balti riigid juhiwad ka selle peale tähelpanu, et nende poliitiliste ja majanduslistе suhete põhjal Wenemaaga ei wõi mitte tähelpanemata jääda Balti riikide elulised huwid kui ka nende kompetents Wene probleemis. Suur osa Wene import-eksport transiiti läheb Eesti ja Läti kaudu. Kõnelades kaubandussuhete uuendamisest Wenemaaga ei wõi siis muidugi eestlaste ja lätlaste arwamisest mööda minna. Teiselt poolt olles Wenemaaga poliitiliste lepingutega seotud, wõiwad Balti riigid ka Wene poliitilisesse probleemisse tuua küpseid ideesid ja kindlaid kogemusi.

Inglise eksperdi ettepanek wõlgade asjus.

ETA. „Prager Presse" ja „Berl. Tageblatt" awaldawad Inglise majandusteadlase J. M. Keynes'i ettepaneku Saksa-Wene probleemi lahendamiseks. Keynes arwab, et kui Wene oma wõlgasid tunnistab, siis liitlased talle ka lubama peawad, et ta oma arweid wõlausaldajatega diendaks. Keynes teeb ettepaneku peale wiieaastast moratooriumi 2½% obligatsioone wälja anda, mille kogusumma ennesõjaaegsete wõlgade kohta 20 miljoni naelsterlingi peale aastas ulatab. Eraisikute kasusid, kelle warandus Wenemaal konfiskeeritud, arwab Keynes nii kaitsta wõiwat, et need nõukogude walitsusega lepin. teewad, mille kaudu ekspropriieeritud omanik õiguse saab oma waranduse wäärtuses, mille hindamiskommisjon kindlaks määrab, obligatsioone saada. Need obligatsioonid annaks 5% kasu, ning moratooriumi aeg oleks wiis aastat. Obligatsioonide kogusumma oleks wähem kui 200 miljoni naelsterlingi. Keynes arwab, et nõukogude Wene de jure tunnistamine peaks olema selle asjaolu tarwilikuks saatjaks, et liitlased nõukogusid tarwilse walitsuse kohuste ja seadusliste pärijatena tunnistawad. Kui nõukogusid Wene walitsusena ei tunnistata, siis ei oleks liitlastel õigust nõuda, et nõukogude walitsuse wõlgasid maksaks. Edasi pakub Keynes ette Wenemaale krediiti anda ning esimese eeskuju pidawat siin Inglismaa andma. Suur-Britannia pidawat Wenele 10 miljoni naelsterlingi krediiti lubama, mida kahe aasta peale jagada tulewat. Osa sellest rahast tulla Inglismaalt ostetama Wene kauba jaoks inwesteerida, et Wene nälga lõpetada ning eksporti wõimalikuks teha. Teine osa kaubast wõiwat Saksamaalt muretseda ning summa neist kahjutasumaksudest maha arwata, mida Saksamaa Inglismaale wõlgneb.

Saksamaale antud uut märgukirja loetakse tähtsusetaks.

ETA. Berliin, 24. apr. Genuast teatatakse: Prantsuse pealekäimisel andsid üheksa riiki Saksa delegaatidele märgukirja, milles nad seletawad, et nad jätawad endile õiguse tühjaks tunnistada neid Rapallo lepingu artikleid, mis teiste lepingutega kooskõlas ei ole. Saksa delegaadid ei taha enam jälgida Prantsuse taktikat, mis märgukirjade wahetamises seisab, waid nad asuwad Itaalia seisukohale ja peawad wahejuhtumise likwideerituks. Ametlikult teatatakse, et Saksa delegatsioon ei wõta osa läbirääkimistest Wenemaa ja teiste riikide wahel, kuid loodab, et ei cemaldata teiste Wene küsimuste arutamisest. Üheksa riigi poolt Versailles'i lepingu art. 116 põhjal tehtud otsus loetakse tähtsusetaks, sest Briti ja Itaalia eksperdid on otsustanud, et Versailles'i lepingut ei ole rikutud Rapallo kokkuleppe läbi, nagu seda ka Lloyd George toonitas üheksa riigi delegatsioonide konwerentsil.

Kantsler Wirthi protest.

ETA. Berliin, 24. apr. Genuast teatatakse: Kantsler Wirth awaldas konwerentsi juhataja de Facta ees kõige waljumat protesti Barthou laimduskirja wastu, milles Saksa delegaate süüdistatakse, nagu olekside nende teadaanded ebatõtt sisaldanud, misläbi Genua konwerentsile palju kahju olla tehtud.

Kriisidest kõik tüdinenud.

ETA. Berliin, 24. apr. „Daily Telegraph'i" Genua korrespondent teatab, et Genua olewat tüdinenud kriisidest. Oo kindlaks tehtud fakt, et Barthou mitte oma pea järele ei talita, waid waljult kinni peab Pariisi juhtnööridest kus sündmuste käiku ei tunta ja tarwiliselt läbi ei kaaluta. Seepärast muutub Prantsuse delegatsiooni seisukoht iga päew, kooskõlas Pariisis walitsewa arwamisega. Wenemaa piiririigid kalduwad endilt küsima, kas mitte parem ei oleks Saksamaa eeskujul Wenemaaga eraldi lepinguid teha oma tingimistel.

Wenemaa kaupleb Euroopa abi.

ETA. „Isswestija" 20. aprillil toob juttuajamise Brussilowiga, kus see oma arwamist Genua konwerentsi kohta awaldab. Genuas, ütleb ta, on kauplemine: meie tahame Euroopa abi osta. Meile pakutakse seda, kuid liig kalli hinna eest. Loomulik, et meie esitajad kõik teewad, et seda abi paremate tingimistel osta.

Konwerentsi kestus.

ETA. Genua, 24. apr. Arwatakse, et konwerents 5. mail lõpeb.

———ooo———

Teated Leedumaalt.

Leedu emissioon-pank.

Leedu rahaministeerium on emissioonpanga kawa wälja töötanud ja walitsusele ära annud. Üldistes joontes on kawa järgmine: emissioon-pank on eraasutus, kuid monopoli eesõigustega. Panga tegewuse järele walwab Leedu walitsus, kes ka panga aktsionääriks on. Panga põhikapitaal on 2 miljoni dollarit. Tema asutamisest wõiwad osa wõtta ka wäljamaa kapitalistid, kellel õigus on ligi kolmandik panga aktsiatest omandada.

Pangatähed on kindlustatud kullaga, wälisvaluutaga ja lühikeseajaliste wõlakohustustega. Kulla määrtus, millega pangatähed kindlustatakse, peab olema wähemalt üks kolmandik wäljaantawate pangatähtede summast.

Rahaüksus on Leedu auksin, mis peaksiteedi järele $^1/_{200}$ dollarit.

Sõjaseaduse lõpetamine Leedus.

Leedu walitsus on otsustanud mõnes Leedu maakonnas sõjaseaduse lõpetada. On asutatud erikommisjon, kes kindlaks peab tegema, missugustes maakondades sõjaseadust ärakaotada.

Leedu rewolutsionäärid Wenemaalt tagasi.

Aprillikuul jõuab Saratowist Leedumaale eshelon leedulastega, kes 1861. a. mässu pärast Leedumaalt wälja saadeti. Nimetatud leedulasid asutasid Saratowi kubermangus Leedu asunduse.

Leedu-Meemeli kaubalepingu kawatsus.

22. märtsil algasid Meemelis läbirääkimised kaubalepingu tegemise sulges Leedu ja Meemeli ringkonna wahel. Meemeli saatkonna peale on Prantsuse ülemkomissaar Poincare

Poola tänu Wilno maakonna Poolaga ühendajatele.

Wilno „seim" on otsustanud „suurte teenuste eest Wilno ringkonna wabastamises" Pilsudskile, kindral Shelichowskile ja tuntud Galiitsia piiskop Bandurskile suured maatükid annetada.

Leedu kardab poolakate tunginist erapooletule maaribale.

Wiimasel ajal on märgata, et Poola poolelt saadetakse erapooletule maaribale erariides ja sõjariistus sõdurid. Remonteeritakse sildu ja kindlustusi. Arwatawasti walmistawad poolakad nende maskeeritud sõdurite abil erapooletut maariba oma alla wõtma ja seda Poolaga ühendada, ning selle järele teatada, et see on sündinud kohalikkude elanikkude poolt. Teated selle kohta, et erapooletu maariba elanikkude poolt on Poola walitsusele palweid saadetud neid Poolaga ühendada, on üheks sarnase „enesemääramise" tagajärgedest.

Peab tähendama, et Leedu walitsus on andnud erapooletu maariba olemise aja jooksul sealsetelt elanikkudelt poolakate tegude üle hulga kaebtusi ja palweid erapooletut maariba liita Leeduga. Erapooletul maaribal ja paljudes ümberkaudsetes maakohtades kaugel teinepool erapooletut riba elawad leedulased.

———ooo———

Rootsi puuturg.

(Eesti konsulaadilt Stokholmis.)

ETA. „Svenska Trävarutidning'i" järgi on praegu Rootsi metsamaterjaali eksporti wäljawaated paranenud. Prantsusmaal on suur nõudmine metsamaterjaali peale, ja pea kõik Rootsist sissewetud kaup tarwitajatele müüdud. Kuid importöörid wiiwitawad uute lepingute tegemisega, kartes hindade langemist. Ka Inglismaal olla seisukord paranenud. Nimelt olla nüüd Londoni dokkides olew metsamaterjaali tagawara 40 % wähem ja sealt on 20 % rohkem müüdud kui samal ajal minewal aastal. Belgia turg annab ka lootusi, kuigi seal siiamaani soomlased domineerisid. Hollandis on wäga tugew Saksa konkurents ja Daani jääb lokaudi pärast arwest wälja.

———ooo———

✻ **Estoonia kontsertsaal.** ✻
Laupäeval 29. ja pühapäeval 30. aprillil 1922 a.
= Üleilmlised =
tõstewõistlused
Osa wõtawad Prantsuse, Shweitsi, Saksa, Läti, — — Austria, Eesti ja teised riigid. — —
Algus mõlemil päewadel kell 7 õhtul.
Piletite eelmüük „Estoonia" kassas.
E. S. S. „Kalew"

Uuestiawatud riidekauplusest
— — ostate Teie — —
omale kaubad kõige odawamalt. Igapäew — 1058
uute hooajakaupade juuretulek. Walik suur!
„Estoonia" teaatrimajas nr. 10.

Eesti esitus Rootsis.

I.

Nagu kuuleme, tuleb meie praegune esitaja Rootsist esimeseks maiks juba ära ja temale ei mõeldawat iseseiswat järeltulejat mitte määrata, waid olla kawatsus meie esitamist Rootsis panna meie Soome esitaja peale. Sarnased mõtted liiguwad igatahes walitsuse ringkondades ja meie saadikut nimetamise puhul Soome on wälisminister iihtlasi ka nõusolemist awaldanud sama esitaja nimetamiseks Rootsi.

Nii asja praegune seis, mis tahtmata küsimuse peale wiib: kas on meil iseseiswat esitust Rootsis tarwis wõi mitte?

Tuletame siin esmalt meele, kuidas meil Rootsi esituse mõte üles kerkis ja mis põhjustel ta tarwiline leiti olewat.

Ei ole kahtlust, et selleks kaalusid poliitilised põhjused ja sihid ette toodi. Meil, kui wäikesel ja pealegi algajal riigil, on ülitähtsaks loetud sõprust ja tuge otsida teiste riikide ja rahwaste juures. Teisest küljest on arusaadaw, et sarnaseid sidemeid soetakse ja peab soetada püüdma naabrite juures, nagu Rootsi Eestile ka merepoolseks naabriks on. Edasi peab sarnaste sidemete kinnitamiseks ühiseid huwisid olema ja neid oli ja on kahtlemata Eestil ja Rootsil. Wene hädaohtu ei peetud Rootsis tühjaks sõnakõlksuks enne ilmasõda ja ei tahaks arwata, et seal pool praegu nii lühikese nägemisega oldaks, et seda ainult minewiku küsimuseks loetaks.

Need olid poliitilised kaalumised meie esituse loomisel Rootsis. Kuid neile seltsisid majanduslised kaalumised, mis weel arusaadawamad ja silmapaistwamad laialistele hulkadelegi wõiks olla kui ettetoodud poliitilised kaalumised.

Oli arwata juba algusest peale, et Rootsi kaudu meie transiitkaupasid hakkame saama Wenemaa tarwis. Kõigil on weel meeles ilmasõja ajal liitriikides tekkinud parweühenduse kawatsus meie Waltiski sadama wahel ühelt poolt ja mõne idapoolse Rootsi sadama wahel teiselt poolt. Meie esitajale tehti algusest peale ülesandeks seda mõtet järjest Rootsis õhutada ja soe hoida ja seda iseäranis weel sellepärast, et Soome poolt kõik tehti, et seda parweühendust tema idapoolse otsaga juhtida ühte Soome sadamasse, näituseks Hangösse. Meie kasuks olid siin weel lisamoment, et Ahwenamaa saarte pärast meie wõistleja wahekord Rootsis halwem pidi olema kui meie oma Rootsiga.

Need olid lühidalt kokkuwõetult sihid ja ülesanded, mis meie Rootsi saadikule südame peale pandi, kui erilised ülesanded tema töötamisele Rootsis ja teistes Skandinaawia riikes. Kui palju meie esimene ja teine esitaja Rootsis nende ülesannete tarwis ära on suutnud teha, see on ise küsimus, kuid need põhjendused ja sihid ei olnud kaaluwateks ainult tolleaegsete walitsuste ringkondes, waid ka meie asutawa kogu wälisasjade kommisjonis kanti need põhjendused ette ja nende wastu tehti ainult ühelt poolt wäikseid märkusi, mis aga ei ettekandjaid ega kommisjoni enamust nende arwamises ei suutnud kõigutada.

Edaspidine asjade käik kinnitas tähtsal määral ülemaltoodud kaalumisi.

———ooo———

Nendest inimestest.

Tulewad maalt tuttawad ja kinnitawad üksteise järele, et „nende inimestega ei ole seal midagi teha.“ Mehed olid nimelt katsunud maal elada ja seal organiseerida, maale kultuurat kanda jne. Nad olid mitmest erakonnast ja kõik kinnitawad üht ja sedasama, ehk neil küll mitmesuguste inimestega oli tegemist olnud. Lõpuks, kui tüdimus käes, tulid maalt ära ja ei taha sinna enam tagasi pöörda.

Jutustawad asju, mis on rusuwad kuulda. Pilt pildi järele toowad ette, kui wähe kultuurat meil alles on. Jõukad maapidajad ei loe ajalehti, ei lase poegi põllumajanduslistele kursustele ega ettelugemistele, joomist peetakse ülemaks lõbuks jne.

Kui neid õudseid jutte kuulata, siis tuleb kartus rahwa tulewiku pärast. Seda enam, kui tead, et nad ei ole liialdatud. Siis aga hakkad mõtlema, kui noor alles wõrdlemisi meie rahwas kultuuraelus on, kui hiljuti alles haridusemandamise wõimalused rahwale awanesid, kui wähe aja eest alles meie seltsid on tekkinud jne., ja meeleheitmise mõtted lahkuwad. Kultuurakäik on pikaline. Iga põlw omandab natuke kultuurat juure. Maainimene liiati on aeglane, umbusklik ja wisa uuendusi wastu wõtma. Seda ei wõi ka temale süüks panna. Tormaks tema kohe kõigi uuendajate, paradiisi tegijate ja sarnaste järele, siis oleks ta ammugi kadunud wõi tal ei oleks enam maad ega majakest. Inimene, kes siigisel küülwab wiljaseemne maha, jätab orase lume alla, ootab pika talwe, kewade ja suwe ja hakkab alles siis teisel sügisel sellest tulu saama, mis ta aasta warem töötas, see inimene ei ole niisugune kui teine, kes täna teeb oma töö algusest lõpuni walmis, saab õhtu tasu kätte ja tarwitab selle ööse ära ka weel.

Maa sammub raskesti ja tasa. Ja kui meie üksikud nähtused kõrwale jätame, aga ta ei ole edenemises siiski enam seal, kus ta oli 50, 25 wõi 10 aasta eest? Edasi on läinud. Ja see on otsustaw. See on ju pant, et ta weel edasi läheb.

Haritlane on kärsitu. Tema on rohkem maailma ja inimesi näinud ja lugenud ja wõib sellepärast silmapilkselt küsimusi otsustada, mille üle maainimene alles hakkab sagedasti esimest korda järele mõtlema. Niisugused kaks ei jookse ühes. Haritlane läheb ees ja maainimene tasa ja ettewaatlikult järel, waadates, et ei satu ühel wõi teisel wiisil kimbatusesse. Kaks waatab ka, mis tundmata kohas kasti wõi kapi taga on, ja poeb siis alles sinna. See on loomulik enesekaitse.

Miks on maal mitmed ühisettewõtted kokku langenud? Sellepärast, et meestel ei olnud endil teadmisi ja wilumust ja usaldasid teisi wäga palju. Kardetaw on sellepärast suur pimesi usaldamine, mitte umbusk.

Elame weel 10, 25, 50, 100 aastat. Siis on Eesti teine maailm. Kahju, et 100 aastast edu näha ei saa. 50 juure wõime kudagi ajada, kes noorem on.

Igatahes, haritlased, kes maal on wõi sinna tahawad minna, wõiwad julgesti töötada. Ega nende töö kaduma ei lähe, kuigi ta nii silmapaistew ei ole, kui sellel, kes siilla puid wõi turbaid walmis lõikab. Peab olema ainult püsiwust. Ja ei tohi ennast heidutada lasta neist wäärnähtustest, mis üksikute juures iseäranis silmatorkawad on. Siis weel peaks olema ka enesel siht selge, kuhu õieti wälja tahad minna. Põllumajanduse wastu peaks huwi ka olema ja tema tundmist rohkem. Meie maaharitlaste nõrk külg ongi just selles, et enamasti haritlikult põllumehest põllumajapidamist wähem tunnewad. See on niisugune puudus, mis ei lase täit usaldust tekkida.

Tuleks nõudmine üles seada, et iga haritlane, kes tahab põlluharijate keskel elada ja seal ise koguni maad harida, peaks olema teatud määral omale peale praktilise oskuse ka teoreetilised teadmised põllumajapidamise asjus omandanud, nii et tema, keda iseäranis tähele pannakse, rohkem mahajäänud wõtteid ei tarwita kui ümbruskond ja ennast naerualuseks ei tee.

Riigikogu ette selle nõudmisega ei maksa minna, et ta sellekohase seaduse annaks, aga awalik arwamine wõib seda küll nõuda. Sest haritud inimene, kui ta maad ja loomi peab ja ei oska nendega paremini ümber käia kui ilma hariduseta inimene, see teeb haridusele häbi.

Olgu sellega ja jäägu, kudas jääb, aga seda ei wõi oma arwamiseks wõtta, et „nende inimestega seal maal ei ole midagi teha.“ Meie haritlastel on enesel süüd, kui nemad niisugusele arwamisele jõuawad. Nad ei ole osanud õigest otsast peale hakata. Mõeldagu selle üle paremini järele!

———ooo———

Teie ei saa mitte kahjatsema osles

15 marga eest 1338

10 tükki 10

A.-s. „Laferme“

paberosse

Fru-Fru

Lutsifer. 46

/ Jean de la Hire'i romaan.

Tähtis aga on järgmine asjaolu ja seda peame silmas pidama: ainult teine puhane mees on warustatud püüükilise wõimuga, ainult teine on õige parun Glo von Warteck, kes end Lutsiferiks laseb kutsuda. Ja, see on see mees, kes wiimasena walwepostil tuli. Waheft on niisugune wahetegemine meie päästmiseks tarwilik. Kuid kuidas teha wahet? Mina ei tea seda.

Minu käsk on teile: hoidke oma tahtejõud walwel, et seda teist korda wallata ei saaks. Saite aru?

— Jah saime! wastasid Corsat ja Pilou nagu üheft suust.

— Nüüd tuleb ainult oodata, ütles Sainclair. Meie ei suuda nähtawasti olukorda muuta, ja seepärast peame niisugust wõitluswiisi, nagu seda Lutsiferi poolt loodud olukord nõuab...

Oo! kui Jean de Sainclair oleks wõinud aimata, et Laurence Paili walmistas looma olukorda milles pidi sündima otsustaw wõitlus!... kuid ta ei wõinud seda aimata. Ja olgi parem, et ta seda ei aimanud. Ta oleks sellest rohkem kannatanud, kui surma hädaohust.

— Igatahes, ütles ta lõbusal toonil — see oli hirmus toon, sest ta oli simuleeritud — igatahes on andeksandmata, et surmamõistetud wangid, kes on otsustanud mitte surra waid wabaks saada, oma wangikoda kohe ligemalt uurima ei hakka. Uurime ja mõõdame: see wõib meile waheft pärast kasulik olla.

— Oo! ütles Pilou, uurida on kerge asi.

— Wolff! hüüdis Corsat.

— Mis? küsis hüüitaw.

Sainclairi kõne ajal istus Wolff liigutamata oma woodi serwal, andus wastupanematult saatusele alla.

Corsat küsis:

— Mis kella ajal läksite siin surmamõistetute eest mööda?

— Igakord sündis see natuke aega enne lõunasööki.

— Siis ei ole meil enam kaua oodata, ütles Corsat.

Ja ta lisas juure:

— Mina tahaksin wäga seda rongi näha. Küll see wõib naljakas olla, sest siin saab alles nägusid näha.... Ja siis wõime ka kindlad olla, et...

— Sulle on siis seda tarwis, et ainult kindel olla? küsis Pilou pilgates.

— Tõepoolest, niisugune rongikäik oleks kohtuotsuseks meile. Surmamõistmise juures on lugu niisugune, et niikaua kui otsus surmamõistetutele ei ole teada antud...

Corsat ja Pilou patrasid poole häälega edasi, waadeldes oma peremeest, kes ümmarguses kojas aeglaselt ringi käis.

Sainclair läks woodidest mööda, mõõtis käega kõike nelja laskeauku, millest igaüks oli poolteist jalga lai ja siis wiis jalga kõrge, uuris mõlemaid wastuseiswaid ukse, need olid rauast ja nii tihedalt graniidi küljes, et näha ei olnud, kuidas nad kinni seisid. Pussi päraga nende wastu lüües, kajasid nad wastu wibreeriwal toonil, mis tungis kulmaride, treppide ja suurte saalide sügawusse...

— Wolff! ütles Sainclair järsult.

— Mida herra soowib?

— Sina tulid sellest ukseft sisse?

— Sellest jah!

Wolff näitas ukse poole, mis oli tema woodist pahemal.

— Tubli. Järelikult läksid teised ukseft wälja?

— Jah.

— Kust tullakse esimese ukse kaudu? Loe üles need kohad.

— Wolff, kes sõnakuulelik oli, hakkas lugema:

— Walwesaal, õige trepp, õige kulmaar, keerdtrepp selle müüri sees ja uks.

— Tubli.

Sainclair jäi mõttesse.

Tema tuletas meele ükshaaval Laurence'i sõnu, sest temal oli wäga hea mälu. Laurence oli nimelt ütelnud: „... kitsas keerdtrepp ja siis suur ümmargune koda wiie aknaga, kust wõib ümbritsewaid mägesid näha...“

— Ja selles kojas, jatkas Sainclair endamisi, on saladuslik masin, mille abiga Lutsifer ütleb kogu maailma enda jalge ette tuua wõiwat. Nii on siis olemas ainult üks ümmarguse aknaga ja laskeaukudega torn, mis üle teiste lossi ehituste ulatab. Mina panin wäljast seda torni hästi tähele. Akende joon läheb laskeaukude kohalt. Siin on need laskeaugud millest ka mina ümbritsewate mägede ringi nägin. Järelikult olen mina otse selle koja all, kus seisab saladuslik masin... See on tähtis, wäga tähtis. Corsat! Pilou!

Wäga tasase häälega — sest siin wõis ju kusagil miskisugune kuulde-mehanism olla, seda leidust aga, mida ta praegu oli teinud, ei tohtinud keegi teada, peale tema kahe abilise — teatas ta oma leidusest Piloule ja Corsat'ile.

Siis pööras ta Wolffi poole:

— Ja kuhu wiib teine uks?

— Kõigepealt allawiiw keerdtrepp müüri sees, ringkujuline kuluaar, siis õigejooneline kuluaar, õige trepp ja walwesaal.

— Tubli... Kuula nüüd, Wolff! Sinul on laiad õlad, tugewad ristluud, parajad kintsud ja säared. Kas sa wõid kanda kahte meest kümme minutit, kahte meest üksteise otsas?...

— Muidugi wõin!

— Wäga hea! Kui sa ära wäsid, siis ja ütled seda, ja Corsat asub sinu asemele. Sea end siia laua ja oma woodi wahele. Pilou, astu Wolffi õlgadele püsti... Tubli! Nüüd on kord minu käes. Kui meid ainult mõnest august ei luurata.

Sainclair ronis nüüd Pilou õlgadele, kes seisis Wolffi õlgadel. Nii ulatas ta oma poolwäljasirutatud kätega toa laewõlwisse puutuma, wõlwisse, mille taga oli tuba saladusliku masinaga.

Wõttes tupest pussi, pistis ta selle tera kitsa ja lühikese prao wahele, mida ta alt tähele oli pannud ja mida ta kahe kiwi waheks pidas.

Ta naeratas kergeste.

— Lähme maha! sosistas ta.

Ta ronis maha, laskis ka Pilou'l maha tulla, ja ütles siis:

— Kõike ei saa ometigi ette näha, kuigi Lutsifer ollakse. Kas ta teab ka, et see wõlw on ainult silmapettus?... Algulses oli torn nähtawasti ühekordne; see oli nagu suur toru, mille seestpoolt lai trepp esistega kuni ülemise platwormini wiis ja laskeaukude kaudu mõõda läks. Pärast lõhuti sisemine trepp maha, tehti keerdtrepid müüri sisse ja jagati torn mitmekordseks, igal korral üks tuba. Põrandad ja laed on harilikud. Et nendele tubadele keskaja ilmet anda, tehti lae külge paenduwatest puulattidest wõlwis ja tõmmati shamotiga üle, et nad alt kui päris loomulikud wõlwid paistsid... Ootame kuni lõunasöök on mõõdas. Wähem kui weerand tunni jooksul teeme sellesse wõlwisse lakke ja põrandasse oma mekaanilise lõikajaga kolm parallelset auku, parajasti nii laiad, et meie nendest läbi wõiksime pugeda. Ja siis masinaga...

Kõigega saame kergesti toime, kui Lutsifer meie ümber ei märka tõmmata nägematut seina... wõi mingisugust muud teaduslikku nõidumist ette ei wõta...

Sainclair peatas ja kuulatas. Sedasama tegid ka tema seltsilised. Kaugelt kuuldus kellade kõlinat, mis lähenedes tõmenes...

Wolff wõpatas ja ütles:

— Rong!

— Nii siis on selge, et oleme surma mõistetud?

— Jah, oleme!

Wolff, langes oma woodi serwale ja tarretas hirmust.

— Saab nalja näha, ütles Corsat lihtsiidamliselt.

— Pagana pihta! hüüdis Pilou.

— Tahtejõud! Tahtejõud! sõbrad! ütles Sõnägija tõsiselt.

Ta istus oma woodi jalutsissе, käed ristt põlwedel. Corsat ja Pilou istusid ka, üks rõtsepa moodi, teine — jalad enda all, kontsad wastu kintse, käed risti ja lõug käte peal.

Nad ootasid äärmise huwitusega, mõeldes ainult selle peale, et oma külma werd ja oma tahtejõudu alal hoida.

Nad kuulsid warsti tumedat jalgade astumist, mis wäga ruttu lähenes.

Äkki läks tima wähemagi kõbinata raudnks lahti ja sisse astus mees: hauptmann.

Waewalt oli ta sisse astunud, kui ta silmega Prantsuse wange hakkas otsima. Ta wahtis neid niisuguse pilguga, et Sainclair pidi Corsatile sosistama:

— Kui see mees meid kunagi kätte saaks, missuguse rõõmuga ta meid siis piinaks!...

(Järgemad).

Genua konwerentsilt.

Paar nädalat on konwerents töötanud ja tagajärjed on teada — neid ei ole weel. Wene-Saksa lepingut ei peaks keegi ometi konwerentsi tulemuseks pidama. See oli kahtlemata wiimase täheni juba walmis, kui Wene saatkond Genua teel Berliinis peatas. Ainult allkirjad tehti konwerentsil ja anti sellest ülestõusmise piiha puhul kõigele ilmale teada. Mõju oli liitlaste peale otse põrutaw ja prantslased ei ole sellest praegugi hästi toibunud. Aga leping jääb lepinguks, juriidiliselt ei wõida seal midagi teha ja inglased on temaga juba leppinud.

Kui selle lepingu kui mitte-konwerentsitöö kõrwale jätame ja sellest lepingust saadud süüdawat üleelamist ka positiiwselt ei hinda, siis ei ole esialgul kolmekümne rahwa esitajad Genuas weel Euroopa ülesehitamise kawatsustega kaugemale jõudnud kui nad kodus reisikohwrid korraldades olid.

Ikka enam hakkawad ka suurriikide ajakirjanduses pessimistlikud hääled Genua kohta kuuldawale tulema. Inglise ajalehed nimetada konwerentsi „uueks Paabeli torni ehitamiseks". Teised tähendada: „Kui Euroopale wõimata on leiba muretseda, siis antakse talle lõbusaid etendusi. Sest saadik kui meil Lloyd George on, ei pääse meie konwerentside ringist. Tema paljudele sekretäridele on ka tööd tarwis. Aga oleks hea, kui ta Euroopa rahustamise asemel Iirimaa, India ja Egiptuse asjad korda seaks."

Konwerentsi seniste tagajärgedega wõida kõige enam rahul olla — wenelased. Neil on seal ainult wõita, mitte midagi kaotada. Nemad on seal tähelpanu ja huwi keskpunktiks. Mitte sellepärast, et nad kõige targemad ja suuremad diplomaadid, waid sellep., et Wenemaa oma looduswarade poolest kõige rikkam Euroopa riik on ja et nüüd teadmine läbi olla löönud: ilma Wenemaata on Euroopa ülesehitamine wõimata.

See aitab Wene esitajate seisukohta kindlustada. Nad räägiwad Genuas julgesti ja panewad suuri nõudmisi ette. Nad on nõus staariaegseid wõlgasid tunnistama, aga nende wastunõudmine — interwentsioonide eest — on neist wõlgadest suurem. Peale selle tahawad nad liitlastelt suure laenu saada, aga wäga wähe kindlustusi anda. De juré'd nõukawad nad ka.

Üks Euroopa diplomaat öelnud Genuas: „Meie oleme kõik enamlastest nõrgemad. Meil on kolmkümmend poliitikat, neil on üks. Meie wõime kõik kaotada, nemad wäga palju wõita."

Kõige wiljakamalt töötada Genuas igasugu tehnilised ja majanduslised alamkomisjonid ja nende tööst wõib mõne rahwuswahelise asja korraldamist loota. Aga hiigla-konwerents ei ole mitte nende wäikeste asjade otsustamiseks kokku tulnud. Neid küsimusi lahendawad wäikesed, kärata kokkukutsutud erikonwerentsid palju paremini.

Konwerents jääb wist weel mõneks nädalaks wõi kogumi kuuks ajaks kokku, kui mitte suuri ootamatusi ei sünni. Ei anna ta mingisugu positiiwseid resultaate, siis teeb Lloyd George, see suur konwerentside korraldaja ja solist, wist warsti uut katset kusagile mere-äärsesse ilusasse linna Euroopa riikide esitajaid kokku kutsuda. Ja jälle hakkab Euroopa ülesehitamise muusika otsast peale.

Meie elame „suurel" konwerentside ajajärgul.

———ooo———

„Balti probleem" sakslaste walgustusel.

ETA. „Baltische Blätter" awaldab 20. apr. numbris cand. med. Hermann Schlau (Freiburist) wastuse Dr. E. Seraphimi artikli peale „Balti probleemi" üle. H. Schlau kahtleb, et Balti sakslasi nende kodumaal denatsionaliseerimise wõimalus waritseb, kuid et seda kindlasti on oodata, nagu Dr. Seraphim ennustab, see näib autorile liialdusena. Wene reshiimi all käis Balti sakslaste käsi aineliselt hästi, kuna nad kultuuriliselt olid rõhutud, selle wastu olla nad nüüd aga kultuurilise iseseiwuse saawutanud, missugust neile Wene mitte ei lubanud. Autor küsib, missugusel puhul kergem on oma rahwusele truuks jääda, ning wastab ise, et tingimata teisel puhul. Edasi tõendab H. Schlau, et Dr. Seraphim tugewasti liialdab, kui eestlaste ja lätlaste tagakiusamisi ja pilkamishimu kirjeldab. Ei wastawat sugugi tõsiasjadele, et tuhanded ja tuhanded Balti sakslased kodumaalt lahkuma on pidanud ja samuti ei olla tõsi, et eestlaste ja lätlaste juures igasugune leppimise soow ja arusaamine puuduwat. Dr. Seraphimi arwates wõiwat Balti sakslased Saksamaalpuhtamini oma baltlust alal hoida, kui Baltimaal. H. Schlau selle wastu näeb Balti sakslaste peaülesannet selles, et nad Idas Saksa pioneeri tööd jatkaks.

———ooo———

Riigikogu

koosolek 25. aprillil kell 5 p. l.

Koosolek algab kell 5.10 min.

Juhatab J. Kukk.

Päewakorras on wabariigi walitsuse wastamised arupärimiste ja küsimuste peale ning rida uusi seaduse eelnõusid.

Paula Järw on Riigikogu liikme wolitused maha pannud. Tema asemele tuleb kommunistide nimekirjast K. Tammik.

Riigikogu juhatusele on terwitustelegrammid tulnud wigastatud sõjameeste 5. kongressi ja üleriiklise ajunikkude ja riigirentnikkude kongressi poolt.

J. Piiskari (isef.) küsimuse peale

Lätist Eestisse tööle tulnud metsatööliste kohta

wastab põllutööminister B. Rostfeld.

Läti kodanikka on Walga- ja Wõrumaal metsatööl mõnikümmend inimest. Teade hulga lätlaste metsatööle tuleku kohta ei wasta tõele. Kui palju metsatöölisi weel tulemas on, ei ole teada. Kuna metsatööde hooaeg lõppemas, wõib oletada, et uusi töölisi enam juure ei tule.

Eesti tööta tööliste arwu ja neile töömuretsemise asjus

seletab töö- ja hoolekandeminister Chr. Kaarna, et tööta tööliste arw praegu täpipealselt teada ei ole. Läinud aastal on see arw kõikunud 1000—2000 inimese wahel. Riigis on kohti, kus tööd rohkem on olnud kui tööta töölisi. Sõjaaja järeldusena on tekkinud sarnane seisukord, et mõnes kohas ei ole suudetud kõikidele töölistele tööd anda. Iseäranis suur on tööpuudus Narwas. Walitsus on seal samme astunud, et Kreenholmi wabrik wõiks jälle töötama hakata. Wene-Balti laewatehases lahtipuhkenud streigi kaugemaks põhjuseks on aga koguni õppinud tööliste puudus, mispärast wabrik ei saanud kahe wahetusega tööle hakata, waid pidi ületunnitöö tegemisega leppima. Selle tõttu wenis tööaeg pikale ja töölistele määrati lõunawaheaeg, mille pärast streik algaski. Kokkuwõttes ütleb minister, et walitsusel lähemal ajal tööta tööliste küsimusega suuremat tegemist teha ei tule, sest kõik, kes tööd teha tahawad, wõiwad tööd saada. Suuremad tööd tänawu on turbatööstuses, sooparanduse alal, metsatööstuses ja Narwa silla ehitamise juures.

A. Hinti (tööer.) küsimuse peale

saarte ja mannermaa ühenduse kohta

wastab teedeminister K. Ipsberg, et walitsusel on kawatsus laewaühendust pidada Rohuküila ja Kuresaare wahel aurik „Ristnaga" ja Rohuküla, Heltermaa, Hiiumaa ja põhja Saaremaa wahel aurik „Endlaga". Sunniwad jääolud neid ühendusi katkestama, siis kawatsetakse laewaühendust alal hoida Tallinna ja Kihelkonna wahel.

J. Wanja (komm.) küsimuse peale

nõukogude Wenemaa ja Eesti wahelise sõja prowotseerijate kohta

annawad seletusi siseminister K. Einbund ja wälisminister A. Piip.

Siseministri seletus sisaldas peajoontes sedasama, mis ajakirjanduses juba hiljuti likwideeritud salaorganisatsiooni kohta awaldatud.

Wälisminister teatab, et salaorganisatsioonide küsimus juba Riia konwerentsil kõne all on olnud. Wenelaste poolt on seal ettepanek tehtud, et igasuguste organisatsioonide wõi bandede sissetungimine teise riiki loetakse sõjategewuse algamiseks. Ettepanek leiti wastuwõtmata olewat ja liikati tagasi.

Eesti poolt tehakse kõik, et Wenega tehtud rahulepingut täita. Salaorganisatsiooni likwideerimine on just rahulepingust tingitud.

Meie ja nõukogude Wenemaa wahel on wormiline diplomaatiline läbikäimine siiamaale kestnud. Sellejuures on ka kõik need normid, mis selles asjas rahwuswaheliselt makswaks on tunnistatud, silmas peetud. Tähtsam nendest on saatkondade kaastööliste puutumatus. Kui esimene Wene esitaja Gukowski Tallinna tuli, siis lepiti tema ja selleaegse Eesti wälisministri Birki wahel kokku, et loetakse puutumatuks kõik need kaastöölised, nii Wene saatkonna juures Eestis, kui ka Eesti saatkonna juures Wenemaal, kes wäliskommissariaadis registreerit. nimekirjas on. See reegel maksis kuni märtsikuuni sel aastal. Meile täiesti ootamata hakati aga märtsi algusel wangistama meie kodanikka ja kaastöölisi Peterburis. Wangistused kestsid edasi. Tekkis kirjawahetus Wenemaaga, millest lõpuks selgus, et Wenemaa senist praktikat muutnud on ja meie kaastööliste isikupuutumatust enam ei tunnista. Sellest tehti meil wastawad järeldused.

W. Grigorjewi ja A. Sorokini küsimuse peale

Petseri maakonna talunikkude maade kohta

wastab põllutööminister B. Rostfeld. Walitsus on siin makswate seaduste ja rahulepingu järele talitanud. Petseri maakonna piiriäärsete külade elanikkude majandusliku järje parandamiseks ei kawatse walitsus midagi ette wõtta. Maade walitsejad - hooldajad kawatsewad maid nende elanikkude kätte kasutada jätta, kes neid siiamaale on harinud.

Kommunistide arupärimine

Riigikogu kandidaatide, omawalitsuse liigete ja nende kandidaatide wangistamise kohta.

Wastab kohtuminister J. Reichmann.

Arupärimisel on poliitiline iseloom. Kõiki wangistatud isikuid, kes arupärimise alla käiwad, süüdistatakse selles, et nad organisatsiooni liikmed on, kes makswat korda tahab kukutada. Riigikorra kukutamist ettewalmistawa Eestimaa kommunistlise partei alamorgaanideks, nagu selgunud, on olnud Tallinna linnawolikogu komm. rühm, noorproletaarlaste ühing j. t. organisatsioonid. Side Riigikogu kommunistlisel rühmal ja Tallinna ametiühisuste keskõukogul põrandaaluse komm. partei keskkomiteega on uurimisel dokumentaalselt kindlaks tehtud. Kokku sünnitawad kõik ülesloetud komm. organisatsioonid ühe suure komm. organisatsiooni Wangistatud kommunistide asi on praegu kohtuwõimude käes.

Arupärijad ei ole kohtuministri wastusega rahul.

E. Kägu (komm.) ei waidle sisuliselt kohtuministri wäidete wastu. Leiab ainult, et süüdistusmaterjaal ei ole küllalt süüdistaw.

Teeb ettepaneku, et walitsuse wastus tunnistataks mitterahuloldawaks, et wabastataks kõik 115 protsessis wastutusele wõetud kohtualused ja walitaks kommisjon kõigist rühmadest, kes 24 tunni jooksul esineks ettepanekuga, keda 115 protsessi wäljamõtlejatest, kohtualuste arreteerijatest ja wahi all pidajatest tuleb wastutusele wõtta.

Wastu wõetakse liht-üleminekuwormel kuna E. Kägu „wormula" tagasi lükatakse.

Iseseiswate arupärimine

riigiteenistuses olewate isikute spekulatsiooni kohta.

Wastab wälisminister A. Piip. Walitsus ja wälisministeerium ei salli mingisugust spekulatsiooni. Läbikäimine Wenemaaga on raskendatud selle tõttu, et mõlema maa majanduspoliitika üksteisest wäga lahkuminew on.

Meie inimesed müüwad Wenemaal waheste rongide kaupa kõiksugu tarbeasju. Nad ei müü seda mitte wäliswaluuta eest, waid kohapealse Wene nõukogude raha eest. Kui ärimehed on sunnitud ühte ehk teist kaupa wastu ostma, siis wõib sagedasti juhtuda, et nad kraami ostmisel sellekohaselt dekreedist mööda on läinud. Praegusel silmapilgul, kus kraami Wenemaal sisse wedada saab, aga kaubandusline läbikäimine niihästi kui seismas, on meie ärimeestel suured kahjud tekkinud, missuguseid loetakse miljonitega. Wabariigi walitsus on küsimuse üles seadnud, kas ei tuleks meie kaupmeestele ajutiselt Wenemaale kaupade saatmine ära keelata, seni kui Wenemaa sealt wäärtusi lubab wälja tuua. Wabariigi walitsus asub seisukohal, et meie kodanikud peawad respekteerima kohalikke olusid seal maal, kus nad asuwad, ka Wenemaal.

Arupärijad ei ole selle seletusega rahul.

J. Piiskar (isef.) Wälisminister ei wastanud arupärimise sisuliku küsimuse peale, kas on arupärimises nimetatud kullaoperatsioonid toimetatud ametnikkude eraoperatsioonidena ja kui palju selleks riigi raha wälja antud.

Wälisminister A. Piip seletab, et temal muud midagi teada ei ole, kui need kirjad, mis arupärimises ette toodud ja mis ka Wene walitsus wälisministeeriumile saatnud.

Hääletamisel wõetakse liht üleminekuwormel wastu.

Määratakse waheaeg.

Peale waheaega algab koosolek kell 7.50 min.

Juhataja teatab, et iseseiswate rühmast on omad wolitused maha pannud Akl. Köidam. Juhatuse poolt on kutse saadetud järgmisele kandidaadile selle pawei nimekirjas August Gutkinile, kuna wahepealne kandidaat Arro ka omad wolitused maha on pannud.

Päewakorras on walitsuse wastus iseseiswate arupärimise peale

1. diwiisi staabis ettetulnud kuritarwituste kohta.

Sõjaminister J. Soots. Asjaolud, mis käesolewa arupärimise aluseks on, on endiste walitsuste aegsed, ja et praegusel ajal need asjad uurimisstaadiumis on, wõiks walitsus ettepandud arupärimise peale õige lühidalt, aga siiski küllalt selgesti wastata. Praegusel walitsusel on teada, et tema pärandas 1. diwiisi staabi mittekorraliku majapidamisega. Praegune walitsus on aga selle majapidamise korda seadnud, endise asja kohta on juurdlus käimas ja sõjawäe ringkonna kohtu-uurijale on ülesandeks tehtud, neid, kes selles korratumas majapidamises süüdi, kohtulikule wastutusele wõtta. Kuid selle arupärimisega on iseäralised asjaolud seotud. Igal pool, kus korratumast majapidamisest on juttu tehtud, nimetatakse alati diwiisi ülema kindral Tönisson'i nime, kuna ometi diwiisi ülema ja diwiisi staabi wahel on selge ja kindel juriidiline wahe.

Minister selgitab pikemalt, kuidas ja kui suurel määral diwiisi ülem diwiisi majapidamise eest wastutaw on.

Sel ajal, kui 1. diwiisi staabiülem määrati, ei olnud seal mingisugust korda ega raamatuid, ega ka ettewalmistatud inimesi. Ei saanud ka sel ajal selle peale waadata, kas üks miljon wähem wõi rohkem wälja antakse, waid oldi ainult sellega tegewuses, kuidas waenlast lüüa. Diwiisi ülema paremaks käeks oli wiimasel ajal adjutant alam-kapten Waga. Tema oli sõjaaegne ohwitser ning sõjaasjanduses mitte küllalt hästi ettewalmistatud. Kui rewideerimist diwiisi majapidamises taheti ette wõtta ja alamkapten Wagale ja Gustawsonile, kes majanduseülem oli, ette pandi, raamatuid korda seada, siis kadusid nad ära. Kindral Tönisson laskis al.-kapten Waga arreteerida. Warsti peale seda esines Waga kaebusega kindral Tönissoni peale. Sõjaministri korraldusel wõeti uurimine ette. Kindral Põderi kutsus Narwas kindral Tönissoni, alamkapten Waga j. t. üle.

Kindral Põderi juurdluse kokkuwõte oleks niisugune: Mõned kaebtustest ei ole leidnud kinnitust, teiste kohta ei olnud küllalt kindlat materjaali, mille järele oleks wõinud otsustada, kas nad on tõsi wõi mitte, kolmandatest oli näha, et asi siin mitte nõnda korras ei olnud, kui oleks pidanud olema.

Sõjaministri poolt määratud criteadlaste kommisjon polkownik Wiard'i eesistumisel hindas kogu esimese diwiisi brutto puudujäägi ära, mis 16.902.205 m. wälja tegi.

Siin olid wäga mitmesugused summad, taha puudujäägi oli kaunis wäike, igatahes alla ühe miljoni. Selgitati, et palgad on wäljamaksetud jne., kuid nende kohta ei olnud seaduslikke kwiitunge, ja sellepärast tekkiski suur puudujäägi.

Riigikontrolli poolt wõeti peale selle weel eraldi rewideerimine ette. See kandis juurdluse laadi, nagu walitsusele saadetud aktist näha.

Alam-kapten Waga on koha pealt tagandatud. Kõik diwiisi majapidamise korratuses süüdlased on sõjaringkonna kohtu-uurija kätte antud. Kindral Tönissoni asi on walitsuses weel otsustamata.

Arupärijad ei ole seletusega rahul. Sõna wõtawad O. Gustawson (isef.), K. Ast (sotsj.-dem.) ja riigikontrolöör A. Oinas.

O. Gustawson paneb ette üleminekuwormeli, mis walitsuse seletuse mitte rahuloldawaks tunnistab ja 1. diwiisi staabi korratustes süüdlaste otsekohest wastutusele wõtmist nõuab.

Hääletamisel wõetakse wastu liht üleminekuwormel. O. Gustawsoni ettepaneku poolt hääletasid ka tööerakondlased.

Koosolek lõppes kell 9.55 min.

———ooo———

Eilases „Westes"

pidi pealkiri järgmine olema:

„Weste lendawaist sigadest, haridusministrist, Ahost, rätsepatest, heast ja halwast eeskujust" jne.

Koimandal weerul on öeldud, et kokkuwõttes kirjanik oma jõust ja ajast wiis kuuendikku kirjandusele saab pühendada; pidi olema: ühe kuuendiku.

Wiimases lauses oli järgmine jegane osa: „siis liikatakse wäljaminekute ostmiseks kawatsetud kawatsetawad summad tagasi"; peab olema: „siis liikatakse wäljaminekute katmiseks kawatsetawad summad tagasi".

Palume „Weste" lugejaid neid parandusi arwesse wõtta.

———ooo———

Rahwamajandus.

Eesti marga kursist.

„Manch. Guard. Comm." toob „Euroopa ülesehitamise" numbris ülewaate Eesti marga kursi käigust. Seal arutatakse, et põhjust ei ole mut marga kursi langemist oodata, sest waja ei ole mut paberiraha wälja anda ja mitmed majanduslised tingimised paranewad. Nii on Eesti marga stabiliseerimise küsimus kergesti otsustataw.

Speditsioonfirma „Joh. Lukk ja Ko." Tallinnas

on „Eesti a.-ü. John Nurminen'ile" üle antud.

Linakaswatus Soomes.

Soomemaal on juba mõnda aega elaw kihutustöö käimas linakaswatuse edendamiseks ja laiendamiseks. Peab tunnistama, et ka tegelikud sammud ei ole tegemata jäänud: läinud aasta linasaaki hinnati juba 25 miljoni S. marga peale, lina all oli ülepea 3400 hektari ja saak tõusis paiguti kuni 350 puudani hektarilt. Linakaswatuse propaganda eesolijas seisab Tampere lina ümbertöötamise selts, kelle ergutuse mõjul juba ligemale 2000 talupoega olla hakanud lina kaswatama. Ka mitmed teised Soome wabrikud teewad sessamas sihis kihutustööd, et Soomemaad linatööstuse alal wäljamaast rippumatuks teha.

Läti lõikus 1921. aastal.

Wiljasaak Lätimaal oli läinud aastal paerm kui wõis loota praegusel üleminekn ajal põllumajanduses.

Kui ennesõjaaegse wiie aasta 1909.—1913. külwipind seada ühewõrraliseks 100., siis on wahekord 1920. ja 1921. aasta külwipinnaga järgmine:

	1920.	1921.
Rukis	56,08%	64,67%
Oder	64,81%	76,50%
Kaer	70,46%	82,23%
Kartul	61,85%	74,01%
Lina	43,81%	49,02%

Kahe wiimase aasta lõikus andis:

	1920.		1921.	
Rukis	7.259.000	pd.	15.195.000	pd.
Oder	4.057.000	„	8.346.000	„
Kaer	6.894.000	„	14.289.000	„
Kartul	22.860.000	„	34.517.000	„
Linaseeme	642.000	„	823.000	„

Nõnda siis andis 1921. a. lõikus eelmisest aastast rohkem 8 milj. puuda rukkid, $4^1/_3$ milj. puuda otri, 7½ milj. puuda kaeru, 11¾ milj. puuda kartulid ja umbes 200.000 puuda linaseemet, sellega ümmarguselt 32 miljoni puuda. Ennesõjaaegsest 1909.—13. aasta wiljasaagist on see saak siiski 15 miljoni puuda wõrd taga, sest siis andsid nimetatud wiis põllumilja läbisegi 88 miljoni puuda aastas lõikust (1921. aastal 78 miljoni).

Igatahes saab Lätimaa nende wiljade poolest omaga läbi. Rukkidest olla wäike ülejäägi isegi wäljaweoks määratud. Ainult nisu jahu weetakse suurel arwul Ameerikast sisse, mis Läti madala kursi tõttu riigile palju kulu teeb. Nisu kaswatatakse ainult Kuuramaal, kuid sellest ei jatku kaugeltki kõigele maale. —ei.—

Wene transiitkaubandus ja Läti.

Königsbergis ilmuw ajakiri „Der Ost-Europa-Markt" arwab, et Lätimaal praegu raske on Eestiga transiitkaubanduse alal wõistelda. See saawat temale ainult siis wõimalikuks, kui ta hakkaks majanduspoliitikat ajama, mille eesmärgiks oleks weoolude odawnemine ja hindade alandamine sisetarbel. Läti sadamad olla kõige kallimad kogu Baltimere ida ja Lõuna kallastel. Weohinnad transiitliikumises Wene piirini olla tuntawalt kõrgemad kui Eestis. Liibawis ja Riias olla elu ülespidamine kallim kui Tallinnas, Helsingis, Kownos, Danzigis wõi Memelis, selle tagajärjel oldawat seal sunnitud ka kõrgemaid palkasid maksma. Ajakiri arwab sellepärast, et „Libauer Zeitungis" hiljuti ilmunud sõnum, nagu kawatseks ameeriklased oma peakontorit Riiast üle wiia Tallinna, mitte just ei tarwitse tõeleks wõetud olla.

Wene wagunite parandamine Lätimaal.

Pikemate eelläbirääkimiste järele Moskwas rikkis olewate weo- ja reisijatewagunite parandamise üle Läti raudtee töökodades on wiimaks Moskwast telegramm tulnud, et Wenemaa wõtab ettepanduid tingimised wastu ja saadab kõige lähemal ajal Lätimaale 700 wagunit parandamiseks. Remonti wajawad wagunid saadetakse üle Silupi ja Indra Lätimaale.

Igapäew loodetawat transporteerida 25 wagunit. Maksta olla lubatud wagunite wõi weduritega ehk kullaga. —ei.—

Läti linatööstuse alalt.

Läti rahaministeerium on „Konfektionäri" teatel kinnitanud uuesti asutatud „Miitawi linatööstuse aktsiaseltsi L. ja J. Roff", mis oma tegewust Miitawis juba on alganud. Seltsi põhikapitaal on 500.000 kuldfranki; suurem osa aktsiatest on lätlaste käes. Ühisus hakkab peaasjalikult lõngu wälja wedama. —ei—

Leedu kaubandus.

Leedumaale 1921. a. jooksul sisseweetud kaupade wäärtus on 876.874.930 aukssinit. Kõige rohkem on sisse weetud manufaktuurkaupasid = 197.239.872 aukj. Wälja on weetud sama aja jooksul kaupasid 631.744.123 aukssini wäärtuses. Wäljaweo peaained on lina — 31.647.330 aukj., linaseemned 153.223.768 aukj., munad 147.580.576 aukj., puud ümbertöötatult ja tooremateriaalina — 191.954.615 aukj.

Tubaka monopol Poolamaal.

Poola maapäewal on juba märtsi lõpul riiklise tubakamonopoli seadus kolmandal lugemisel wastu wõetud.

Tšheho-Slowakkia palgaolud.

Mõnedes tekstiiltööstuse wabrikutes on juba kokku lepitud, et elukalliduse langemise järele palkasid maikuus 15% ja juunis 15% alandatakse. Metallitööstuses nõuawad töösturid ka 15% sedamaid ja 8% iga kuu lõpul maha wõtta. Töölised ei ole nõus rohkem kui 8% maha wõtta laskma.

Saksa mark Inglise turul.

Londonist teatatakse, et seal Saksa mark kui ta ostmiseks edaspidise aja peale kokku lepitakse, odawamini saadawal on.

Hindade liikumine Inglismaal.

„M. G. Com." järele on kulla uuts aprillikuus üle 2½ shillingi odawamaks läinud, kuna hõbe peaaegu ühes hinnas piisis. Wask tõusis paar naela tonni pealt. Tugewasti on tõusnud Inglise tina, mille tonn weebr. alla 140 naelsterlingi, 18. apr. aga umbes ligi 154 naela maksis.

Inglise linaturult.

Teated „M. G. Commercialis" 26. apr. näitawad, et Inglise turg linase kauba ostmise puuduse üle kaebab. Wabrikud töötawad wähe. Linade ostmiseks ei ole ettewõtjatel head tahtmist. Pannakse lootust uue lõikuse linade peale.

———ooo———

Majanduslised märkused.

On tõendatud, et Eesti kaupmehel ja töösturil puudub huwi kindlama, soliidsema, stabiilsema wastu. Endise Wene kaupmehe nõõrimiseeskujust ja ka läbielatud aastate kaubaturu ebaloomulikkuse tõttu tekkinud silmapilguga rikastamise ja ärilise wastutamatuse poolt, ei hoolitseta enda kaubale kindla, põhjendatud lugupidamise omandamise eest. Iseäranis selgesti awaldab sarnast meelcolu näit. paberosside tööstus.

Meie suurematel kui ka wäiksematel paberossiwabrikutel ja töökodadel on üks ühtlane iseloomulik joon. Ei kanta hoolt kindlate, üldiselt tuntud tublide, turunõuetele wastawalt, muidugi mitmesugusemate hindadega, sortide kujunemise eest. Näib puuduma huwi saaduse ja ettewõtte püsiwa, üldiselt tunnustatud renommee kohta, millele mõni tööstus oma õitselelõõmise ja mitmekümneaastase tegewuse eest tänulik peab olema kui aga praegu asja uudsuse ja wälimise wärwikusega silma saab lüüa. Nii jutustab meile reklaam iga päew uute paberossisortide tekkimisest. Igasugused „Oh sa poiss", „Tere-tere", „Oleme rääkin'd", „Alma", „Majak", „Tallinn" jne. Igatahes, kaubandusstatistik leiaks meil praegu turul wast poolsada isenimelist, ilma kindla waheta, kindla wäärtuseta jne., kui ütelda wõiks — ilma kindla iseloomuta, sorti, mis ostja aina segadusesse wiiwad ja kõigi wastu teatawa umbusu sisse kaswatawad.

*

Kõnelesin hiljuti ühe ärimehega, kellel shokolaadi- ja kompwekiwabrik. Tuli jutt selle saad., eriti kompwekkide ja „monpansje" kallidusest. — Ma ei saa neid odawamalt müüa, — seletas wabrikant, sest et tarwitan neis Inglise ja Hollandi aiawilja-essentsiid, millel kõrge toll peal. Tarwitaksin heameelega meie omamaa essentsiisid, mille tõttu mul kaup hulga odawam tuleks, kuid ei saa, kahjuks, seda mitte teha, sest kuigi meie preparaadid omawad kaunis hea lõhna, seisawad koos nad sarnastest ainetest, mis näit. peale söömist südame wõiwad pahaks ajada. Ei taha oma firma head nime kõigutada. Tekkib küsimus, kas meie tööstus siis tõesti niikaugele weel jõulule ei saa, et suudaks nõudmistele wastawa produktsiooniga esineda.

*

Kõnnin iga päew suurest kauplusest mööda, mille aknal kaunis huwitaw riist wälja on pandud „Sparherd'i" (ökonoomil. kolde) nimeline, silti „Made in Germany" kandew sihtne aparaat wõimaldab keeduprotsesduuride läbiwiimist wõrdlemisi wäikeste kütte-kuludega. Järgi kuulates sain teateid, et nii mõnigi majaema oli selle uudsuse endale juba koju wiinud. Imelik on aga juhus, et meie sarnaseid asju wäljamaalt sissewedama peame. Mäletan wäga kindlasti, et minewa-aastasel näitusel meie oma inseneride sokkuseatud ja omamaal walmistatud sarnased „Sparherd'id" olid. Need aga jäid üleüldiselt täiesti tähelepanemata ning nende asemel tuuakse Saksamaalt sisse. O. M.

———ooo———

Rutake kuulutamisega „Eesti sõnas ja pildis".

Enneolemata iluwäljaanne, kus kuulutus kunagi ei wanane.

ETA „EESTI TELEGRAAFI AGENTUUR" A.-S.,

Tallinn, S. Tatari uul. 1. — Telefonid 1-18, 11-80, 17-93.

1341—

Kunstiteoste üürile andmisest.

Kunstnikud teewad seltskonnale sageli kibedaid etteheiteid külmuse ja osawõtmatuse pärast, mis lastakse osaks saada neile ja nende teostele.

Kunstnik pingutab oma waimujõudu, loob kunstiteose, kuid peab ta jätma mõnesse wiletsasse ruumi koltuma ja hallitama — keegi ei osta teda.

Ta wiib oma töö kunstinäitusele, kuid keegi ei tule teda waatama peale mõne üksiku haritlase.

Seltskond on etteheiteid ära teeninud, seda tuleb konstaterida kui tõsiasja.

Ent ühtlasi tuleb ka tunnistada, et etteheidetega ei saa kedagi muuta kunstiharrastajaks.

Neile meie seltskonna liigetele, kes suudaksid ilma iseäralise raskuseta omandada kunstiteoseid, kuid kes ei oska neid hinnata, neis peituwaid ideesid tabada, on kõik etteheited just kui ani selga wesi: siiidistused ei tungi läbi raswakorra...

Erguhell intelligents reageerib imekiirelt iga uue waimlise puhangu peale. Ta tahaks laial käel toetada kunstnikke, tahaks ehtida oma kodu kaunide maalide ja kujudega, kuid nagu teada on ta ainelise wõimise piirid ülikitsad.

Näib nagu peaksid waimliselt haritud seltskonna esitajad ja kunstnikud püüma kaua weel sarnases ebaloomulikus seisukorras, kus üks ei wõi teha teise heaks mitte midagi.

Ent sellest seisukorrast peab wälja saama nii ehk teisiti. Kunstnik peab luues teadma, et ta loob isikutele, kes teda mõistawad wõi wähemalt mõista katsuwad, aga mitte neile, kes ta teoseid ostawad heategewal otstarbel wõi lihtsa auahnuse pärast. Intelligentsile peab wõimaldatama nautida täiel määral kõike, mis suudab anda kunst.

Lootes wõimalikult wähe riiklise abiandmis-allikate peale, katsugu intelligents ja kunstnikud leida teid ja abinõusid wastastikuseks rahuldamiseks.

Kunstnikud tahawad oma teoseid müüa, intelligents tahab neid osta. Sel alal peawad nad jõudma kokkuleppele, mis wastuwõetaw mõlematele pooltele.

Kunstnikud peaksid intelligentsi sedawõrd usaldama, et julgeksid anda neile oma teoseid üüri peale.

Kui intelligent palgateenijal wõimata on korraga wälja anda kunstiteose eest suurt ostusummat, siis suudab ta ometi iga kuu järele jätta wähema summa kunstiteose üürimaksuks.

Üüritakse ju, näituseks, klaverid.

Soowib pildi- wõi kujuüürija pilti ehk kuju wiimaks ostuteel omandada, siis tuleks müüjal saadud üür müügihinnast maha arwata.

Sarnasel üürilepingul oleks peale osade kaupa maksmise wõimaldamise ka weel üks wäga tähtis psühholoogiline moment.

Enne kui kunstiharrastaja otsustab maali wõi raidkiu ostmise küsimuse, peab ta olema weendunud selle teose ilust wõi meeldiwusest, muidugi wäljaminnes tema enese waatepunktist ja maitsest.

Ent praeguse aja kunstis on nii palju uut, ennenägematut, et igaühe silm ja mõistus ei suuda lühikese aja jooksul teha õiget otsust teose kohta, tabada tema mõtet. Just selle wastu: pealiskaudse waatlemise tõttu wõib ta saada kunsteteosest ebaõige mulje ning juggereerida ses mõttes koguni omi kaaskodanikkegi.

Nii mõnegi kunstiteose mõistmiseks on waja, et teos wõiks pikemat aega awaldada oma mõju waatleja peale. Waatlejal peab olema wõimalus koduseis, rahulistes tingimustes süweneda teosesse — ilma et teda seoks ostmisfakt.

Wahetades kunstniku ateljeest üht pilti teise wastu, selguks kõige kergemini, missugune maalitöö awaldaks teatud ruumis, teatud walguse juures kõige suuremat mõju ning pakuks waatajale kõige rohkemal määral naudingut.

Kunstiteoste üürile andmist on hakatud wäljamaal mõnes kohas sobitama ning selles idees, kui teda wõtta ilma eelarwamisteta, ei peaks olema midagi halwakstegewat ega alandawat kunstnikule ega kunstiharrastajale. Wõetakse ju raamatuid laenu näol lugeda ning üksi kirjanik ei pea seda asjaolu omale haawawaks. —ei—

———ooo———

Noorpoeet Jaan Sardo surnud

Kes oli kadunu? Igatahes mitte suur isik, kellest sagedi kõneldakse. Ta liikus noorte hulgas ja nende poolt oli temale lugupidamine ning teataw siidamlik sõprustunne.

Ja kurwastaw ongi surm sellepärast, et Sardo oli ühtlasi noor-poeet, kellest midagi loota wõis. Ta kirjandusline looming polnud weel suur, ta and oli osalt areneemata, kuid kogu ta isikus, kõnes ja tegewuses tundus rohkesti tõotaw anne.

Mina mäletan lahkunud kõige pealt kui armsat lahket inimest, tagasihoidliku iseloomu, iseendasse süweneewat waimu.

Mäletan üht suwist õhtut kusagil alewis, kuhu olime küllaga sõitnud ühes sõpradega, nende seas Sardo-Lindebaum. Hilisööl lugesime kõik läbisegi omi luuletusi; Sardo deklameeris nii siidamlikult mitu korda A. Alle luuletust „Carmina Barbatast", ja ta hääles kajas mingi kaasakiskuw walu, mis ühendus õrnade niiansidega. Öö huikasid waid öökullid pargis ennustawalt...

Siis luges, nagu teada, Sardo omi luuletusi noorpoeetide kirjandusõhtul. See oli ta esimene ja wiimane awalik esinemine.

Nüüd sõitis noorpoeet kodulinna puhkusele, kust ta aga enam tagasi ei tulnud, sest sealt edasi matkas ta manalasse. Meile, noortele kaasaeglastele, jätab Sardo-Lindebaumi surm raske jälje.

Hermann Nõmm.

Päewaudised.

Eesti-Saksa kaubaleping ja Eestile okupatsiooni ajal tehtud kahjude tasumine.

Homme oodatakse Tallinna jõudwat Saksa wälisministeeriumi Balti riikide osakonna referenti hra Blücheri, et siin läbirääkimisi pidada Eesti-Saksa wahelise kaubalepingu sõlmimise asjus. Ühtlasi tuleb arutusele Saksamaalt saadawa tasu küsimus Eestile okupatsiooniajal tehtud kahjude asjus. Rekwireerimiste ja sõjakahjude hindamise peakommisjon töötab kiires korras tarwiliste materjaalide juures.

Arwatawasti asutakse 2 kommisjoni, üks kaubalepingu ja teine sõjakahjude asjus.

Eesti diplomaatilise esitaja wangistamine Bakus.

ETA. 9. skp. on Baku waksalis läbisõidul Eesti diplomaatline esitaja Tifliisist Paul, kuller Tiirik ja neile posti edasiandmiseks wastutulnud Eesti Baku konsulaadi ametnikud Hüppenen ja Tuganowa arreteeritud. Aserbeidshani wõimud ei tea arreteerimisest midagi. Tifliisist, kuhu arreteeritud wiidud, ei anna Tagakaukasi tsheka ega wäliskomissariaat arreteerimise põhjuste üle mingit wastust

Bakus on arreteeritud weel Läti esituse sekretäär, Soome kaubandusagent ja mõni teine. Läbiotsimisel midagi kompromiteeriwat pole leitud.

Wäljaweetawate kartulite laadimise asjus.

on wiimastel päewadel ajakirjanduses mitmesugused teated ilmunud, mis kartulite wäljawedajate hulgas ärewust on tekitanud.

Küsimus iseenesest ei ole aga mitte nii otsustatud, et ta ärewuseks põhjust annaks.

Tallinna sadam on praegu laewadega ülitäidetud. Peab ärakasutama kõiki wõimalusi, et sadama tegewus kõige tagajärjerikkam oleks. Suure wagunite hulga tõttu sadamas ei ole mitte wõimalik, kartulite wagunisi igale poole sadamas juhtida. Seda silmas pidades, on ka teedeminister meriasjanduse peawalitsuse juhatajale ja raudteeülemale kohuseks teinud, kartulite wäljawedajaid hoiatada, et kartulite laewale laadimiseks ainult teataw raioon sadamas antakse, kus siis laadimist järjekorras teostada wõib.

Meriasjanduse peawalitsus on kartulite laadimiseks eraldanud bassein nr. 1 põhjapoolse kalda, kuhu korraga 3 laewa pääsewad. Ja ainult sinna juhibki raudteewalitsus kartulite wagunid. Nii wõiwad eksportöörid ka tulewikus kartulid Tallinna kaudu wälja saata.

On wõimalus kartulid ka Baltiski kaudu saata seni, kui seal wäiksem tegewus käimas. Kõiki kartulite saadetusi aga Baltiskisse juhtida ei oleks ju mõtet, sest et juhtumisel, kui mõned transiitkaupadega laewad sinna tühjendama lähewad, üleliigsed kartulite wagunid ka seal takistuseks on.

Põlise rendi seaduse tegemine.

Kuuldawasti on mitmed eelnõud põlise rendi seaduse tarwis kokku seatud, aga nad ei ole otstarwekohasteks leitud. Nüüd walmistatakse kohtuministeeriumis uut eelnõu põlise rendi seaduse tarwis.

Selle eelnõu aluseks wõetakse kohalikkude seaduste kolmanda jao seest wastawad paragraafid ja täiendatakse neid ajakohaselt. Sel wiisil jääks siis uus seadus loomulikku ühendusesse tsiwiilseadusega.

Uute seaduste kättejuhataja.

„Riigi Teatajas" on uued seadused laiali pillatud. Praegu on wäga raske sealt ülewaadet saada, kui millegis küsimuses tahad selgusele jõuda, missugune seadus maksab, kas teda on täiendatud wõi koguni ta maha kustutatud. On mõned erawiisil wäljaantud juhatajad ilmunud, aga need ei ole küllalt täielikud. Et hõlpsam oleks mitmesuguseid seadusi „Riigi Teatajast" üles leida, tahab kohtuministeerium sellekohase juhataja wälja anda. Töö on juba käimas.

Sissewedu Wenemaale Jamburi kaudu.

ETA. „Kooperat. Delo" 22. aprillil teatab, et märtsi jooksul Wenemaale sisse on weetud: Jamburi kaudu 4.880.000 puuda, Sebeshi kaudu 2.031.000 puuda.

Peterburi sadamasse oodatakse suuremal hulgal kaupasid.

„Pravda" teatab, et Petrogradi sadamasse umbes 50 miljoni puuda kaupe oodatakse.

ETA. „Petr. Prawda" 22. apr. teatab, et Petrogradi sadamasse laewasõidu algusega igapäew umbes 200 wagunit toiduaineid hakkab tulema.

Saksa-Soome lepingu allakirjutamine.

Berliin, 24. apr. Laupäewal kirjutati Berliinis alla Saksa-Soome leping, mis sisaldab määrusi laewaweomaksude, kaubareisijate ja konsulaarefituste kohta. Eta.

Piiride küsimuses Genuas kardetakse raskusi.

London, 25. apr. Reuter. Genuast telegrafeeritakse: Briti ja liitlaste juristid arutasid kogu päewa Lloyd George'i poolt ette pandud lepingu kawa, kallaletungimiste ärahoidmiseks riikide wahel. Piiride asjus ja teistes sarnastes küsimustes, mis selle lepinguga ühenduses, kardetakse raskusi tekkiwat. Läbirääkimisi jatkatakse homme. ETA.

Sawinkow Genuas wangistatud.

Nagu „Berl. Tgl." kuuleb, on teiste enamlaste-waenlaste seas ka Sawinkow Genuas arreteeritud.

Berliinis arreteeritakse wenelasi.

Wenelaste seas Berliinis olla „Segodn." teatel toime pandud terwe rida arreteerimisi. Suuremalt jaolt antawat wangistatuile süüks N. Radeki kallalekippumise organisatsiooni ettewalmistamist. Osa kinniwõetutest olla juba lahti lastud, sest olla selgunud, et kallalekippumise ettewalmistused olla prowotseeritud kohaliku nõukogude Wene esituse poolt. —ei—

Krassin — spekulant.

ETA. „Golos Rossi" 20. aprillil toob kirja, mida wäliskomissari abi Radek Joffele saatnud. Selles kirjas räägib Radek muu seas tähtsamast N. Wene wälispolititika tegelasest Krassinist. Kas tõesti Krassinil pole wõimalik spekuleerimisest niipalju loobuda, et üheks minutikski läbi waadata neid iseäralikke teadaandeid ja informatsioone, millega ta igal nädalal esitusi pommitab. Üldse pühendagu Krassin weidi rohkem tähelpanu meie saatkondade warustamisele, kui oma sahkerdamisele Londonis, sest tema tegewus toob seal Wenemaale palju rohkem kahju kui kasu.

Uputus Põhja-Lätimaal.

Wõnnu linna juures olla Aa jõe wesi tõusnud 5,60 meetri wõrd üle normi, Wolmari juures 5,30 meetri wõrd. Wolmari silla juures tekkis tõke juurtega maa seest wälja kistud puudest, põletispuudest ja lõhutud sildade osadest. Tõkked saagiti osalt puruks, osalt lasti suurtüki abil õhku. Kiwitee Wolmari juures on ¾ meetri sügawuselt wee all

Ruhja linnast on üks jagu wee all. Aa harud on kallastest wälja läinud ja ära wiinud raiutud metsasaadusi, samuti ka sil[illegible]

—ei—

Angoora walitsuse wastus liitlastele.

Waherahu wõimata, kui Greeka wäed Anatoolias wiibiwad.

ETA. London, 24. apr. Oma wastuses liitlaste wiimase märgukirja peale keeldub Angoora wastuwõtmast liitlaste ettepanekuid waherahu kohta Lähedas Idas, kuni Greeka wäed Anatooliast ei ole ära wiidud. Angoora walitsus paneb ette Ismiidis koosolekut kokku kutsuda kolme liitriigi esitajate osawõttel.

Kooperatiiwline wiljakauplemine.

ETA. London, 24. apr. Kanaada parlamendi põllumajanduse kommisjon soowitas walitsusele läbikaalumisele wõtta Austraalia osariikides tarwitusel olewa kooperatiiw-wiljakauplemise, et otsusele jõuda, kas niisugust kawa ka Kanaadas ei tuleks maksma panna.

Linahinnad Londonis.

ETA. Hinnad Londonis 10. aprillil 1922. a. (Eesti Londoni konsulaadilt).

Lina: Wõru-Petseri £ 100—108; Eesti-Liiwi £ 82—85.

Kõik arwed „1922. a. rublades."

ETA. „Ekon. Shisn" 20. aprillil teatab, et 1. maist N. Wenemaal kõik arwed nõndanimetatud „1922. aasta rublades" tehakse.

—ooo—

Leated Wenemaalt.

Kolera Wene[illegible]a.

Tsaritsõnis on kolera pärast ametiasutused kitsamatesse ruumidesse paigutataud, et suuremates ruumidesse paigutada haigemaju.

Kohus rööwlite üle Pihkwas

ETA. „Edasi" 21 skp. teatab: Mõõratu hulga pealtkuulajate ees peeti Pihkwas kohut rööwsalga üle, kes rööwis mitme kuu jooksul raudteel kraamirongisid ja Pihkwa ümbruse elanikke. Rööwsalka kuulusid soomusrongi punawäelased. Üks bande liige — kaelakohtu osakonna agent mõisteti mahalaskmisele, teised mitmesuguseks ajaks sunnitööle.

Ametnikkude kuritarwitused.

ETA. Kamenski kasakakülas Kubani maakonnas olid „Edasi" teatel enamlaste politiitilise büroo ja ringkonna kaelakohtu osakonna wastutawad töölised rea kuritöösid ametiasjus korda saatnud ja 5 miljardi rahwa raha ära raisanud. Tribunaal mõistis 5 süüdlast mahalaskmisele ja 16 inimest aastaks sunnitööle.

Wene ajakirjanduse wiletsus.

ETA. „Edosi" 20. skp. kirjutab: Ajakirjandus nõukogude Wenemaal elab teramat kriisi üle. Uus majanduspoliitika ja ühenduses sellega ajalehtede maksu alla panek surus nähtawasti pitsati meie ajakirjanduse peale. Meie ajakirjanduse tiraash langeb. 1. jaanuaril ilmus ülewenemaaliselt iga päew 2.661.189 eks. ajalehti, 1. märtsil aga ainult 1.287.905 eks. Kui siin wiimaste andmete põhjal nõukogude Wenemaa elanikkude arwu silmas peame, mis 138 miljonini ulatab, siis tuleb iga saja elaniku peale üks eksemplaar ajalehte. Kui waatame rahwuswähemuste ajakirjandust, saame weel kurwema pildi. Eriti eestlaste arwu „Edasi" tiraashiga kõrwu seades näeme, et iga 350 kuni 500 nõuk. Wenemaal asuwa eestlase kohta üks eksemplar „Edasit" tuleb. Märtsikuul tuli ühe numbri ajalehe trükki- ja paberikulude eest maksta umbes 60 tuhat, kuna wäljamüügi hinnaks ainult 6 tuhat oli, s. o. 10 korda wähem. Puudujääki tuleb muude abindudega katta, sest ajalehe müümine selle hinna eest, mis ta täielikult maksma läheb, on wõimata.

Suur weeuputus Porhowis.

ETA. „Edasi" 22. skp. teatab: Porhowis, Pihkwa kubermangus, sündis ennenägemata weeuputus. Ühendust peetakse parwedega. Wesi uhub minema puumajad ja puud. Wiljaladud on osalt päästetud, telefoniwõrk on rikutud. On inimeste ohwrid.

Wene wäliskaubandus.

ETA. „Edasi" 20. skp. teatab: Wäliskaubanduse osakonna teatel on kraami sissewedu käesolewa aasta weebruarikuul 57% suurem kui jaanuaris ehk 5 korda suurem kui 1921. a. weebruarikuul. Üldse on selle aja jooksul sisse weetud 8.537 tuhat puuda. Wälja on weetud 205.156 puuda. Wäljawedu sündis peaasjalikult Türgimaale, Eestisse ja Lätisse.

—ooo—

Raudteelt.

Kitsaroopalise uue sõiduplaani kawa,

millega linnawalitsus ühinenud, on järgmine:

a) Pärnust Tallinna sadamajaama tuleksid rongid:

Posti-segarong nr. 4 — kell 9,00,
Posti-segarong nr. 6 — kell 22,15,
Allikult (tarbekorral) nr. 8 — kell 7,30.

b) Tallinna sadamajaamast läheksid:

Pärnu — posti-segarong nr. 3 — kell 19,30,
Pärnu — posti-segarong nr. 5 — kell 8,10,
Allikule — posti-segarong nr. 7 — kell 16,00.

—ooo—

Tallinna sõnumid.

Kraana ülestõstmine sadamas.

Ülestõstmiseks Balti päästeseltsi appi kutsutud.

Sadamas põhja wajunud kraana ülestõstmisega ei ole senini kaugele jõutud Wäiksemad kraanad ei suuda seda üles tõsta, ka põhjawajunud kraana weest tühjendamiseks on aurikute „Jüri Wilms'i" ja „Kihno" pumbad liiga nõrgad, sest et wett 30 jala sügawusest pumbata tuleb.

Täna on meriasjanduse peawalitsuse juhataja kuuldawasti Balti päästeseltsi poole pööranud ettepanekuga, kraana ülestõstmise töödest osa wõtta. Päästeseltsi tarwis olewate tugewate pumpade abil loodetakse nii kaugele jõuda, et kraana wast selle nädala lõpuks ülestõsta wõib.

Wenemaa tarwis tulewa wilja mahutamiseks

ehitatakse sadamas laudadest platwormid, kuhu wiljakotid peale kuhjatakse ja siis presjentidega kinni kaetakse, kuni neid raudteel edasi saata suudetakse.

Praegu on suuremad 5½ süllа laiused platwormid ehitatud uuele lääne-muulile, niisama on platworm ehitatud ka meriasjanduse peawalitsuse hoone ette.

Tallinnast saadetakse öö-päewa jooksul 300—350 wagunit transiit-kaupa edasi.

Inglise-Balti laewatehases alganud streik

kestab täna edasi. Täna on tööl 500 töölisest ainult 84 töölist. Nagu kuuleme, on tehase walitsus otsustanud sel juhtumisel, kui töölised homme hommikul tööle ei ilmu, kõigile lõpuarwed kätte anda.

Kas wiitakse Peetri aufammas 1. maiks ära?

Siseministeeriumi teadaande põhjal, et Peetri samba Kadriorgu ülesseadmiseks takistusi ei ole, tegi linnawalitsus ehitusosakonnale ülesandeks Kadriorus selleks kohast platsi leida ja Peetri ärawiimist 1. maiks teostada. Sellekohast soowi awaldas ka siseministeerium.

Harjuwärawa mäe kasutamise küsimus.

Ehitusosakond on linnawalitsuse tähelpanu juhtinud Harjuwärawa mäe weeru peale, mis praegusel korral oma poollagunenud plangiga ja kassaputkadega inetu wälja näeb. Ehitusosakond arwab, et Harjuwärawa mägi peaks publikumile igal ajal awatud olema, maksulised kontserdid ja etendused peaksid ära jääma. Linnawalitsus andis mäe kasutamise küsimuse ehitusosakonnale ikkitsasjalikumaks läbikaalumiseks.

Arstid ametisse kinnitatud.

Linnawalitsus kinnitas linna naha- ja suguhaiguste arstiks Dr. med. Pallopi ja tiisikusehaigete arstiks Dr. Fedoroff'i. Wiimane on waremalt Soomes pikemat aega ühe tiisikusehaigete sanatooriumi juhatajaks olnud.

Ta' Ma' Sani.

Nime järele wõidakse arwata, et see meesmõni idamaalane on, ja neist wõiks mõndagi meile arusaamatut wõi üllatawat nummert oodata. Selgus aga, et Ta' Ma' Sani juut on, keele järele otsustades Saksamaalt pärit. Eksootilise nimega katsub end salapärasemaks teha. Tema ainukene wõime on hüpnotiseerimine, mis kellelegi enam uudisega uus ei ole. Ta ei käsita hüpnoosi ehk kunstund kui õpetlane, waid kui kõige harilikum käsitööline. Ta ei näita isegi mitmesuguseid hüpnotiseerimise metoodisid, waid ikka üht ja sedasama: paneb ühe käe hüpnotiseeritawa otsale, teisega hoiab tema käti ja wahib talle otsa.

Nii ei olnud Ta' Ma' Sani etendus ei huwitaw ega õpetlik. Rahwast oli aga teda waatama palju suuremal hulgal kogunud, kui minewal aastal professor Puusepa ettelugemisi ja katseid kunstunest, mis tõsise teaduslise wäärtusega olid.

Nõndanimetatud „mõtete lugemine" oli wäga lihtne trikk.

—ooo—

Õnnetused ja kuritööd.

Murdwargus.

Maanteede ja sisemiste weeteede walitsuse töökojas, Masina tän. nr. 4, on möödalainud öösel wargus toime pandud. Waras on läbi lahtise ukse töökotta sisse tunginud ja mitmesuguseid tööriistu ära warastanud. Kahju weel kindlaks tegemata. N-i.

Ulakus.

Karl Metho, Lasnamäe tän. nr. 40, teatas, et eila õhtul tulnud tema juure keegi Alfred Name, elutsi. Kuke tän. nr. 7, ühes tundmata meesterahwaga ja nõudnud sisselaskmist. Tema ust lahti ei ole teinud, mispeale Name kiwidega hakanud loopima ja löönud neli aknariutu sisse. — Protokollid on tehtud joobnud olekus tänawal lärmitsemise eest: Mihail Jawkowi, Aleksander Rauni, August Lehtsaare, Rudolf Siwissoni, Hermann Westfahli, Paul Stiirmani, Adolf Eisenbergi ja Roman Treimani peale. N-i.

Autoga peale sõitnud.

Eila õhtul sõitis Ameerika Punase Risti auto nr. 101, mida juhtis Ameerika Punase Risti esimees Simon F. Noies, mustusewedajale peale, mille tagajärjel auto klaas puruks läks ja mustusewedaja kergelt põrutada sai. N-i.

—ooo—

Teated maakondadest.

Harjumaalt.

Lühikeseajalised põllumajanduslised kursused.

Märtsi- ja aprillikuul korraldati Harju maakonnawalitsuse poolt Hageri, Kohila ja Kloostri waldades lühikeseajalisi põllumajanduslisi kursusi. Kursused kestsid 3 kuni 7 päewa. Lektorite palgad ja sõidukulud kandis maakonnawalitsus, kuna korteri ja ülespidamise eest kohalikud seltsid hoolitsesid. Kursustest wõtsid osa kuulajatena Hageri wallas 52, Kohila w. 28 ja Kloostri wallas 20 isikut. Ettelugemisi peeti ainete üle, mis puutuwad põllumajandusesse ja ühistegemusesse. Kursused olid kuulajatele maksuta.

Wirumaalt.

Jõhwi põllumeeste selts

tahab, nähtawasti lähemal tööaastal jälle oma otsekoheste ülesannete lahendamisele asuda. Juba mitu aastat järgimööda ei ole põllumeeste selts mitte mingisugust elumärki awaldanud, kiri mitte arwesse wõtta seltsi kauplust.

Nagu nüüd kuulda, on põllumeeste seltsil jälle laiema ulatuslised kawatsused puht põllukultuuri alal. Olewat kawatsus katsepõlde soetada ja juba wõimalust mööda käesolewal suwel katseid korraldada. Seltsil läheks hädasti tarwis enam-wähem normaal talu suurusele wastaw katsetalu. Ok ju Jõhwi põllumeeste selts Alutaguse ringkonnas ainuke wanem põllumeeste selts, ja teiseks, kohustab teda tema hea asukoht oma tegewust kindlamale alusele rajama.

Alutaguse põllumajandusline elu nõuab igatahes, weel mitmest küljest korraldamist. Seal peab elujõuline selts olema, kust põllumehed hoogu ja tarwilist moraalset tuge wõiksid leida. Esimesteks Jõhwi põllumeeste seltsi ülesanneteks peaks küll olema põllumehi sooheinamaade harimisele ja korraldamisele juhtida ja, teiseks karjapidamise kindlamale alusele rajamine, — sest need mõlemad majapidamise harud lonkawad Alutaguse põllumeeste juures wäga ja nõuawad kindlamat korraldust. ol.

Wigastatud sõjameeste ühingu Rakwere osakonna juhatus

kutsub kõiki sõjas langenute ja sõjawäeteenistuses saadud haiguse läbi surnute omakseid, keda leinataw ülewal pidas, endid nimetatud osakonda registreerima.

Ühes tulewad wõtta tõendawad dokumendid, et leinataw tõesti ülewal pidas ja sõjas langes wõi sõjawäeteenistuses saadud haiguse läbi suri.

Kantselei on awatud iga laupäew kell 9—10 homm. ja iga päew kell 3—4 p. l. Küti tän. nr. 7. Juhatus.

Pärnust.

Pärnu Wene keelega keskkooli erakursused erakeskkooliks registreeriuata jäetud.

Pärnu linna wastastiku abiandmise seltsi poolt 1919. a. ellu kutsutud Wene õpekeelega eragümnaasium jäeti haridusministeeriumi poolt eragümnaasiumiks registreerimata, arwesse wõttes seda, et mainitud koolis Wene rahwusest õpilasi wäga wähe on, ja et kool mitmeti, nagu õpekawa, muust rahwusest õpilaste wastuwõtmise suhtes ja kooli registreerimise ettepanemise wiiwitamises, haridusministeeriumi ja kohaliku kooliwalitsuse nõudmisi ei ole täitnud, waid ta registreeriti erakursusteks.

Kursuste lõpetajaile lubab haridusministeerium küpsuseksami sooritada Wene keeles Pärnu linna tütarlaste reaalgümnaasiumi juures korraldatud küpsuseksami kommisjoni ees, kusjuures kommisjoni täiendatakse kursuste aine õpetajatega. E.

Kooliõpilaste mõistliku lõbustuse eest hoolitsemine Pärnus.

Kooliõpilaste mõistliku meelelahutuse eest hoolitsemine peaks igal pool üheks tähtsamaks ülesandeks olema. Ei wõi üksköiksselt selle peale waadata, kus ja missugusel teel kaswaw noorsugu omale lõbustust ja meelelahutust otsib. Pärnu linn on õpilastele mõistliku meelelahutuse muretsemiseks juba samme astunud. Linna kooliwalitsus on õige kerge waewaga kooliõpilaste kino õpetlikude piltide näitamiseks sisse seadnud kohalikus sõdurite kinos.

Kino lintide tellimine sünnib kooliwalitsuse järelwalwel.

Õpilastele teaatrisse pääsemise hõlbustuseks on „Endla" teaatri korraldaw kommisjon otsustanud õpilastele tantsuta puht teaatri etendustele alandatud hinnaga, á 15 marka pilet, sissepääsemist korraldada. E.

Uuendage wiibimata
„Tall. Teataja"
tellimisi,
selle tellimisaeg aprilli kuuga lõpeb. 1330

Raamatukogude korraldamise asjus.

peeti Tartus 20. ja 21. apr. s. a. raamatukogude korralduse seltsi ja haridusministeeriumi esitajate ühine nõupidamine ära, millest osa wõtsid ka Tartu ülikooli, Tartu linna- ja Eesti rahwa muuseumi raamatukogude juhatajad, Eesti karskuse seltside keskkomitee esitaja ja teised raamtukogu tegelased.

Nõukogu wõttis päewakorras olewate küsimuste kohta wastu järgmised otsused:

1) Tulewiku wäljawaateid silmas pidades, tunnistab nõupidamine tarwilikuks puht-raamatukoguseltsi tüüübi loomise, kohtades, kus raamatukogud puuduwad, tuleb nende asutamiseks juba nüüd ellu kutsuda puht-raamatukogu seltsid.

2) Sihtide paremaks saawutamiseks wõiwad raamatukogu seltsid kõige laialdasemat tegewust awaldada, põhikirjas ettenähtud piires, kuid äriliste ettewõtete asutamine, mis seltsi sihtidega kokkukõlas ei seisa, wäljaarwatud einelaua awamine, on lubamata.

3) Uute raamatukogude asutamise korral tuleb käia haridusministeeriumi poolt wäljatöötatud rahwaraamatukogude wõrgukawa järele, misjuures lubatud on wõrgukawast üksikud kõrwale kaldumised. Wäljaspool haridusministeeriumi wäljatöötatud wõrgukawa asumate kogude liitumine wõrgukawas olewate kogudega on soowitaw.

4) Omawalitsuste asutuste toetuse asjus tunnistab nõupidamine tarwilikuks, et seaduseandlisel teel omawalitsuse asutusi kohustataks kandma raamatukogude ülewalpidamise kulusid. Kuni sellekohase seaduse maksmapanemiseni peaksid omawalitsused juba nüüd raamatukogude toetamiseks eelarwesse teatud summa wõtma.

5) Raamatute walik kogu jaoks on tarwilik. Kuni uue nimekirja wäljaandmiseni tuleb kogudel raamatuid walida. Raamatukogude korralduse seltsi poolt wäljatöötatud „Soomitatawate raamatute nimekirja" järele. Et riiklistest abiraha summadest alawäärtuslist kirjandust ei muretsetaks, tuleb riiklist abiraha saawatel kogudel seda eriti silmas pidada.

6) Raamatukogude seltside nõrka ainelist seisukorda arwesse wõttes, tunnistab nõupidamine tungiwalt tarwilikuks, et kirjastused ja raamatukauplused kogudele raamatute pealt hinnaalandust annaks, mille alamäär lahtiseks jääb.

7) Nõupidamine awaldab soowi, et haridusministeerium oma 1922. aasta kulude eelarwesse raamatukogudele rakenduskuludeks 500.000 marka wõtaks.

8) Kogudele raamatute wõlgumüümine, maksutähtajaga kuni 6 kuuni, tunnistatakse tarwilikuks, kuid selle tegelik läbiwiimine jääb esialgu lahtiseks.

9) Rahwaraamatukogude sisemise korralduse kawa wäljatöötamiseks asutatakse eri-kommisjon, kuhu kuuluwad haridusministeeriumi, ülikooli, E. R. muuseumi, raamatukogude korralduse seltsi, karskuse seltside kesktoimkonna, Tartu ja Tallinna linna rahwa raamatukogude ja maakonnawalitsuste haridusosakondade esitajad. Kommisjoni kokkukutsujaks oleks haridusministeerium, kohaks Tartu ülikooli raamatukogu ja kokkukutsumise tähtajaks hiljemalt maikuu lõpp, käesolewal aastal.

Nõupidamine tegi kommisjonile ülesandeks, raamatukogu hoidjate lühikeseajalise kursuse kawa wäljatöötada ja kursuste kuludeks haridusministeeriumilt tarwilik krediit nõutada. Samuti tunnistab nõupidamine tarwilikuks, et Tartus ärapeetawate kooliõpetajate kursuste ettelugemiste kawasse ka loengud raamatukogude korraldamise asjus wõetaks.

Peale muu oli ka arutuse all hariduslisto organisatsioonide keskliidu loomine, mis tarwilikuks tunnistati ja millega, selle loomise korral, raamatukogude keskkorraldus iseseiswa sektsioonina ühendada otsustati.

———ooo———

Läänemaalt.

Alumise huule ära hammustanud.

Haapsalus oli keegi isik teisel isikul hiljuti tüli korral alumise huule ära hammustanud, nii et huul põrandal maha kukkus. Wiimaks wõttis huule omanik huule maast ja ruttas sellega arsti juure. —ans.

Walgast.

Walga saunaolud,

mis senini wäga wiletsad olid, on nüüd Elisabeti tän. sauna kordaseadmisega kõrwaldatud. Ei olnud ühtegi sauna, kuhu oleks wõinud minna. Oli paar awalikku sauna, kuid wõimata seisukorras ja mustad. Uues saunas on ilusad, korralikud üleüldised ruumid, wannituba ja numbritoad.

———ooo———

Suurem päästepaat maailmas.

Üks Inglise päästejaam on suure mootorpäästepaadi konstrueerinud, mis põhja wajuda ei wõi. Paat on 60 jalga pikk ja mahutab 150 inimest. Kütteaine tagawara lubab paadile 100 miili tegemuse raadiust.

H. D.

———ooo———

Algatus ja loomingrõõm.

Rõõm on inimesele, mis kalale wesi.

Rõõm on elumõte.

Kõige suurem rõõm on loomingrõõm.

Mis waew on kütist teha! Metsa raiudu põllu walmistamiseks. Aastaid oodata.

Aga see suur usk ja lootus selle juures.

Seda ei tunne enam paljud.

Siiski metsa moondamine põlluks oli — rõõm.

Kes raius ja puhastas ja tundis iga kiwi ja kändu oma maa peal, see oli nagu Kolumbus. Ta leidis uue maa — uudismaa. See oli tema isiklik leidus, tema uhkus, tema elutöö.

Ei ole see „romantiline".

Ma ei waidle nimedega siiski.

Andke jälle seda „romantikat", kui juba see nimi teile meeldib, kas wõi kehitades õlgu.

See ongi — „töömüstik", eraalgatuse, ja — eraomanduse saladus.

Selle rööwis meilt — uus aeg.

Uus aeg teeb meid masinaks.

Haridus on masin. Kultuur on mehanism (peaks olema küll organism!) Riik on masin.

Mis kahju on toonud ühiskondline dogmatism!

Kui arusaamatud on demagoogilised lööksõnad!

Kui labane on ajawaim.

Indiwiduum protesteerib, indiwiduum tõstab pead.

Märkate, miks Nietzsche wõtab hoogu.

Tõeste, mitte ristiusu wastu. See on ainult ettekääne. Paljas ajakohane wiisakas sissejuhatus.

Kuidas saab uuridu jutty teha „eraeast"!

Oh seda uhket teadmata kawalust!

Praegume aeg on rõõmulage, rõõmu tehw.

Meil puudub midagi. Lööksõnad ei tröösti.

Köneldakse reaktsioonist. Wanad kombed poewad sisse. Wiimsed waielused kipuwad waikima.

Jälle tehakse — keelatud „tükitööd".

Usk kapitaali sisse on kõwem kui enne.

Reaktsiooni hoiatustega ei rehkendatagi.

Kuid reaktsioon on sisulikult seesama mis äärmine kommunism.

Kaks waenlast ühest laagrist hoiatawad oma isikliku, ainult isikliku waenlase eest. Kes wõib seda tõsiselt wõtta? Oleme ju küllalt kooliraha maksnud.

Mis on demagoogia? Üksiku ülekohtune moraalne wõim hulkade üle. Hoidke selle eest. Parem kuulge heatahtlist autoriteeti.

Sotsialism ja indiwidualism on äärmused, radikaalsed wastandid.

Nemad tarwitawad siinteesi, mitte kompromissi.

Töö ja kapitaal peawad kokku leppimo, mitte kui wastased, waid kui huwitatud osalised.

Loomingu ilu peab waldama kõiki.

Looming ei waidle mingi dogmaga, waid loob.

Tema algatab. Kas algatus on lubatud sotsiaalsel ajajärgul? Wõi on see ainult liiderite negatiiwne eesõigus?

Kapitaal on algatuse ja julge riisiko wili.

Sotsialism ei salga seda. Aga ta halwab algatusjõudu oma õrnetuma nimelleerimisega. Sotsialism on loomu poolest bürokraatline, formalistline, karjainstinktide peale rajatud. Tema kange külg on wõõwandamine ja ühtlustamine.

Tema on üks suuremateist söödikluse kaswatajatest.

Aga tema demagoogia lööb wiimaks teda ennast.

Temal pole sugugi nii tõsine huwi nende õnnetumate wastu, kelle eestkostjana ta üles astub.

Ta on niisama masinlik omas ilmawaates, kui see masin — mida ta kui tööabinõu enda kätte igatseb.

Tulewik ei ole sotsialismi päralt.

Tulewik on massi inwidualiseerimise päralt.

See on kaswatuse probleem.

Õnn, mida kõige lihtsamgi inimene ootab, on suurel määral siiski indiwidualne.

Kodanlust ei ole olemaski. See on paljas tont.

Jaotus kodanlaste ja sotsialistide wahel on niisama tark kui jaotus greeklaste ja barbaaride wahel, minu ja sinu wahel.

Õppige kapitalistilt algatusjõudu, algatusrõõmu, ettewõtmise waimu, korralduswõimet, asjaajamise oskust.

Ärge õppige temalt mitte ülekohtust ligimese kasutamist, hulkade mehaniseerimist.

Aga meie sotsialistid — kommunistid õpiwad just ümberpöördud — kapitalistide warjukülgi.

Kui üleüldse kodanlasi on, siis on sotsialistide — kommunistide liiderid need kõige suuremad kodanlased.

Nad on otse „kodanluse" ekstrakt. Sest neil puudub kõik positiiwne, mis on kapitalistidel.

Isegi usk kapitaali sisse on neil suurem kui päris kapitalistidel. Sest nad elawad rohkem usust kapitaali „armu" sisse; päris kapitalistid teewad tööd mitme mehe eest ühes isikus, sest nende usk kapitaali armu sisse on palju nõraem, kui unistajatel sotsialistidel, kes on enam kui pool wainuhaiged omas doktrinarismis.

Waimuhaigus on ju ka külgehakkaw.

Paistab, nagu oleks selle kriis möödas.

Usk tõuseb algatuse ja indiwidumi sisse.

Mass tunneb igatsust „enese" leidmise järele.

Kiilasepp on enam isik „ise", kui meister wabrikus.

Mõisa asumik tunneb, et eraomandus ei ole mitte toores omakasu, waid algatuswõimalus.

Las' ta juurdleb ja mõtleb edasi.

Tehke wabrikutöölised äriosalisteks, aktsionäärideks — mitte kõik korraga, waid tublimad enne.

Teie näete, kuidas huwi ärkab. Ja see huwi pole ometi mitte puhas aineline. Kui ta paar aastat on kupongisid lõiganud, siis tuleb pööre meie tööstuselus.

Kuid asi pole nii lihtne.

Mehaniseeritud inimesed kardawad. Ja kihutajad kasutawad kartust — hoiatuseks „kodanlise" lõksu eest.

See „lõks" on ju nende monopol. Selle eest on nemad — liiderid.

Saksamaal on mõni ettewõte, kus kõik töölised, meistrid ja insenerid on aktsionäärid. Töö läheb nii hästi, et wõinud lootagi sarnaseid tagajärgi. See on ka ainuke sotsiaalse küsimuse lihtne lahendus.

Kaaslooja, kaasehitaja olla — omale, oma perekonnale — toob loomingu rõõmu.

Kes seda takistab, see riisub inimeselt midagi, mis wäga kallis.

Miks on erakond enam kui tõde?

E. L.

———ooo———

Saksa lipp maailma merel.

„Hufvudstadsbladeti" kirjasaatja Kopenhagenis Dr. C. Asche saadab oma lehele järgmise kirjelduse Saksa merekaubanduslise kiirest tõusust:

„Mis võimataks arwati, on siiski sündinud. Waatamata raske majanduslise surwe peale, mille all Saksamaa kannatab, on tal korda läinud, kahe aasta jooksul omale uut kaubalaewastikku luua, mida tähtsaks teguriks maailma laewanduses lugeda wõib. Kõikidel ookeanidel lehwib jälle Saksa lipp. Modern, tugewa ehitusega kiirsõitjad Saksa laewad sõidawad ühe maailma osast teise.

Kui uue Saksa kaubalaewastiku juurekasw samas tempos edeneb kui seni, wõib oletada, et Saksamaal mõne aasta pärast sama suur kaubalaewastik on, kui enne sõda, kuid palju paremate omadustega. 1921. a. oli uute Saksa laewade kokkuwõetud tonnash 622.762 tonni. Eelmisel aastal ehitati ainult 204.041 tonni. Wõrdluseks wõib nimetada, et Inglismaa, Ameerika ja Jaapan 1921. aastal palju wähem laewu ehitasid, kui 1920. aastal.

Saksa kaubalaewastiku imeruttu arenemine läheb laewaomanikkude energia tõttu.

Selle tasuga, mis riik sõja ajal kaduma läinud laewade eest maksis, wõis ainult üks wäike osa häwitatud ehk wõetud laewadest asemele muretseda, olgu see ostu ehk ehituse teel. Weel halwemaks läks asi, kui Saksa marga wäärtus nii langes, et ehituskulud ennekuulmata summadeni tõusid. Et laewaühis. selle peale waatamata suutsid nendest raskustest üle saada, oleneb osalt sellest, et need oma aktsiakapitaali tuntawalt suurendasid. Suure tähtsusega on ka järgmised kaks tegurit: Esiteks on koostöötamine hanseati laewanduse ja Reini-Westfaalia kaewanduse-tööstuse wahel intiimsemaks läinud. Teiseks on Saksa laewaühisuste wahel koondamise liikumine tekkinud, otstarbega mitme merisõiduliinide ühise eksploateerimisega, üksikute laewaühisuste kulud wähendada, omawahelist wõistlust sama liinide peal kõrwaldada ning nõu ja teoga teineteisele abiks olla. Sarnane huwide ühisus on praegu Lõuna-Ameerika, Aafrika ja Ida-Aasia liinidel.

Laewasõit Lõuna-Ameerikasse on kõige parem tunnistus, missugust intensiiwsust Saksa laewaühisused wiimasel ajal awaldanud on.

Saksamaa arwab mitte ilma põhjuseta, et temal nendel ookeanitagustel maadel kõige paremad sõbrad on ja loodab sellepärast kõigeparemat oma kaubaühendusest Lõuna-Ameerika wabariikidega. Peateenus selles suhtes on Hamburg-Lõuna-Ameerika aurulaewaühendusel. Enne sõda olid selle ühisusel 61 ookeanilaewa 346.531 tonni mahutusega, kes kõik selle liini peal sõitsid. Peale sõda pidi see ühisus kõik omad laewad liitlastele wälja andma; kuid siiski ei kaotatud julgust. Hakati warsti uuesti töötama. Esmalt mõne palgatud wäljamaa aurikuga. Siis ehitas ühisus oma esimese uue laewa „Argentina", 7500 tonni suur. Peale seda järgnes üks uus laew teisele, kusjuures weel korda läks, liitlastele wäljaantud laewadest mõni tagasi osta. Uutest laewadest on mõned wäga toredad, nagu „Cap Polonia", mis oma toreduse poolest paremate Inglise ja Ameerika laewadele sugugi järele ei anna.

4. nowembril 1921. aastal, kui ühisus 50 aastat wanaks sai, oli tal, kuna ta peale sõja üsna paljas oli, jälle üle 9 suurt aurikut

Praegu on ühisusel juba üle 14 head aurikut, milledest 12 ühendatud kauba- ja reisijatelaewad. Hinnad Hamburist Lõuna-Ameerikasse 3. klassis kõiguwad 7500 ja 9000 marga wahel. Saksa laewasõit Põhja-Ameerikasse ditseb samuti lopsakalt, Saksa-Ameerika kaastöö kaitse all, lepingu põhjal Hamburi-Ameerika liini (Hapag) ja Ameerika Harrimani kontserni wahel. Uute Saksa laewade arw, mis sellest kaastööst osa wõtawad, kaswab alatasa. Blohm & Voß" laewatehases ehitatakse praegu kaks suurt laewa Hapagi arwel; „Albert Ballin" ja „Deutschland". Nende sõidukiirus saab 17 sõlme (merimiili tunnis) olema. Neid pannakse warsti käima, samuti 4 suurt aurikut, mis Harriman Hollandis ostnud. Nende laewadega wõib nädalise ühenduse Hamburi ja Ameerika wahel awada.

Ühendus Harrimaniga on mitmes suhtes suureks kasuks Saksa laewasõidu ja kaubanduse arenemiseks. Kaudselt on Hapag ka „Hawaian Stamship Co.", mille esimees Harriman on, ühendusse astunud. See ühisus kawatseb lähemal ajal korralikku ühendust Ameerika Waikse Ookeani ranna, Inglismaa ja Saksamaaga sisse seada (Panama kanaali kaudu).

Saksa laewanduse tulewikule on see asjaolu suure tähtsusega, et suured Saksa laewaühisused „Hapag" ja „Norddeutscher Lloyd", jälle transatlanti laewasõidu-ühisuse liikmeteks saanud on. (Transatlantic Pool.) See ühisus asutati Hapagi direktori Ballini poolt, ülesandega reisijate-ühenduse ja eriti piletihindasid Euroopa ja Ameerika wahel reguleerida. Sõja ajal katkes ühisus, ja peale sõja astusid sinna Prantsuse, Belgia ja Skandinaawia laewaühisused liikmeteks, kaldumusega, sakslasi ühisusest wäljo tõrjuda. Kuid nüüd on sellest loobutud.

Mis kaubaweosse puutub, on selle alal metsik wõistlus, sest laewaruumi pakkumine on nõudmisest palju suurem. Sellest wõistlusest wõtawad sakslased suure energiaga je ka madala marga kursi tõttu eduga osa. Sakslastel on juba korda läinud, mitmet wäljamaa laewaühisused Hamburist wäljatõrjuda, kuhu nemad asunud olid. H. D

———ooo———

Loomato'du puudus.

ähwardab tänawu kewadel õige terawaks muutuda. Paljudes taludes on juba praegu koreda toidu tagawarad läbi, kuna ostmine, — isegi kõrge hinna eest — tihti wõimata.

Et koreda toidu puudus karjapidajaid tänawu kewadel nii terawalt tabas, tuleb, muidugi, osalt haruldaselt pika talwe arwele kirjutada. Rohkem aga, kui pikk laudas toitmise aeg, on siin wast süüdi liig korratu põhu tagawaradega ümberkäimine. Õige palju põhku jäi lume alla ja — paraku — wõib leida talusid, kus weel praegugi wikirõugud lumes on! Teiseks, ei ole talwel ka küllalt kokkuhoidlikult ja otstarbekohaselt toidutagawaradega ümber käidud — wana tuntud õnnetus, mille all meie karjapidamine ja tema tasuwus kannatab. Tänawune loomatoidu puudus näitab jälle kord küllalt selgesti, et juba sügisel, kui kari lauta läheb ja toidutagawarad enam-wähem kokku on pandud, talus ka loomatoidu eelarwe tehtud peaks saama. 1914. aasta — aasta, mil põhutagawarad tõesti wäikesed olid — näitab ometi küllalt selgesti, et siis, ka õige wäikeste koreda toidu tagawaradegagi suudeti enam-wähem õnnelikult karja ületalwe pidada — seda muidugi niisugustes majapidamises, kus sügisel toidu eelarwe tehti ja terwe talwe jooksul selle eelarwe piirides toitmist kindla kontrolli all teostati. Tänawu sügisepoole talwel oli wõimalus ka õlikooke kaerte hinna eest osta, kuna aga praegu kõigis õliwabrikutes koogitagawarad alati ette tellitud on ja hinnas, wõrreldes sügisega, palju tõusnud. Jälle kord selgub, missugune tähtsus on kontrollühisustel karjapidamises. Kui meil rohkem kontrollühisusi töötamas oleks olnud, oleks suudetud ka tänawust toidupuudust kuidagi ette äranäha ja toitmist asjakohasemalt korraldada. el.

———ooo———

Sport.

Ilmameistri tõste wõistlused.

Eesti osawõtjad.

Eesti wõistlejate lõpulik nimekiri on nüüd selgunud. Esialgne osawõtjate arw 34 on wähendatud 26 peale. Üksikutesse klassidesse on wõistlejad järgmiselt ärapaigutatud:

Sulgkaalus wõistlewad: Schmidt, Ernesaks ja Kõiw.

Schmidt on praegune sulgkaalu meister ja üldse üks meie paremateist jõududest. Antwerpeni olümpia mängudel omas teise koha. Trainingutel on tõstnud ühel päewal 1013 naela, mis sulgkaalumehel ütlemata hea tagajärg. Sportlist tegewust alustas 1916. a. Mun seas harjutas algul ka pikamaa jooksu ja wõistles marathonijooksus. Kindlam lootus ilmameistriks saada.

Ernesaks oli möödaläinud aastal eriti heas „wormis", mil ta ka oma ilmarekordib üles seadis, oli 1921. aastal sulgkaalu meister. Eeltulewatel wõistlustel loodab wähemalt 950 n. tõsta.

Kõiw — kolmas sulgkaalu korisei, omas Antwerpenis 6. koha, kus tal aga pahad läbielamused olid. Mees oli jõudes Antwerpeni, sulgkaalu normist tublisti raskem ja oli sunnitud kunstlisel teel kaalu „maha wõtma", jcokstes sissepakituna wati sisse.

Kerge kaal: Noormägi — kurttumm tõstja. Harjutab alles teist aastat, kuid suutis esiwõistlustel teise koha peale tulla. Wanaaseme — praegune meister. Sermat — alles hiljuti Wenest kodumaale tulnud, mitmekordne Petrogradi esitõstja. Edasi on osawõtjad selles kaalus Grün, Ignat, Simson ja Prans-Pill.

Keskkaal: A. Neuland — Antwerpenis ilmameistriks tunnistatud. on wiimasel ajal wõistlustest eemale hoidnud, kuid harjutanud küll. Teised jõud on keskkaalu jaoks wõrdlemisi nõrgad. Puusaag, Kikas, Mulder, Annuk. Siin on lätlastel arwatawasti kõige paremad wäljawaated, kes 4 meest keskkaalu wälja panewad.

Poolraskekaal: Hallop — Eesti meister, näitas esiwõistlustel tagajärge 1117 n., mis raskekaalu esitõstja omast parem. Harjutab alles 1919. aastast peale. Toom, Abroi, E. Tihane, Sirk ja Sork.

Raskekaal: 1922. aasta meister Tammer, kes alles pool aastat korralikult harjutab. Peatähelpanu pöörab kergejõustiku peale, kus ta eriala wisked ja hoota hüpped. Peale ilmameistri wõistlusi lubab tõstmist järel jätta. Peale Tammeri wõistlewad raskes kaalus Raag, Kaltman ja R. Tihane.

Helsingi jalgpalliklubi meeskond,

kes 1. mail Tallinna sõitma pidi, et siin w. s. „Sporti" jalgpalli meeskonnaga Schwalbe nimelise sõndawa karika pärast wõistlust ära pidada, ei sõida seekord siia. Wõistlust ollakse nunnitud ära jätma halbade platsiolude tõttu.

Wõistlus J. F. K. meeskonnaga 7. mail peetakse ära. —efi—

Liidu jalgpallimeeskonda

kokkuseadiwa kommisjoni on T. J. K. poolt Sun ja Lossmann määratud. Teised pealinna seltsid ei ole weel endi esitajaid liidule teatanud. —efi—

Jalgpalli wahekohtunikkude kursused

algawad juba tulewal nädalal jalgpalliliidu juures olewa wahekohtunikkude kolleegiumi korraldusel. Ülesandmisi nendele kursustele on pealinna seltside poolt juba tulnud. Esialgul on õpetus teoreetiline. —efi—

Siendus.

Eilasesse lehte on wõistlejate wormi kohta eksitaw wiga sattunud: side wöö ümber ei ole rahwuwahelisest wärwidest waid rahwuslistest (Eesti wärwidest). -efi-

———ooo———

Kool.

Wahejuhtum'ne Pärnu l'una ühisgümnaasiumis.

Pärnu linna awalikus ühis-realgümnaasiumis pani üks osa õpilasi 10. ja 11. märtsil s. a. „streigi" toime, sel päewal kooli mitte ilmudes ja teisi õpilasi kooli ilmumast takistades, äraminema meelitades jne. Õpilased panid toime salakoosolekuid, awaldasid lubamata nõudeid kooli pedagoogika nõukogu otsuste wastu, lubasid enestel sündmatal toonil koolijuhataja ja õpetajate wastu üles astuda jne.

Haridusministeerium korraldas nende wäärnähtuste üle walju uurimise.

Uurimisel selgus, et ettetulnud wäärnähtuste põhjused juurd. osalt Pärnu eritistes oludes. Pärnu seltskonnas walitseb wäga teraw poliitiline sallimatus, mida toidawad kõrmised pahem-, kui parempoolsed rühmitused. See sallimatus ei põrka tagasi tegemast kooli wõitluse tallermaaks, ega talitamast puht isiklistel motiiwidel. Sellejuures on aga Pärnu kooliolud saanud kujuneda õige omapäraselt. Waremalt oli nende korraldamine õige käremeelse koolitwalitsuse käes, nüüd aga wäga nõrga koolitwalitsuse hoolel.

Arwesse wõttes süüdi, mis ühedel ja teistel selles juhtumises on, otsustas haridusministeerium:

1) Pärnu linna koolitwalitsuse juhatajat hra Soo'd sisemini steeriumi kaudu administratiiwsele wastutusele wõtta niihästi tegewuseta oleku, kui ka wõimupiiridest üleastumise pärast.

2) Pärnu linna ühis-realgümnaasiumi juhatajale hra Mälk'ile teha märkus.

3) Sama kooli pedagoogika nõukogu liikmete tähelpanu juhtida asjaolule, et neil oma tegewust ühiste otsuste ja juhtnööride järgi juhtida tuleb, et ei korduks wäärnähtused, mida süwendasid üksikute nõukogu liikmete talitused.

4) Sama kooli õpetajate kohustetäitjaile hra Hanschmidt'ile ja Luts'ule kuulutada noomitus ja jätta neid mõlemaid uueks kooliaastaks selle kooli õpetajate kohustetäitjaiks registreerimata.

5) Sama kooli õpetaja Adamtau'le kuulutada märkus.

6) Sama kooli endisele õpilasele W. Kangurile keelata ära aasta jooksul, arwates 11. märtsist s. a., õppimise koolides ja keskkooli kursustel kogu wabariigis ja pärast seda aega Pärnu linnas, lubades küll eksamite tegemist.

7) Sama kooli endistele õpilastele M. Kasele, Allikule, Wimsonile, Sutt'ile, Soo'le, Murro'le ja Nurmile ära keelata õppimine koolides ja keskkooli kursustel Pärnu linnas, lubades küll eksamite tegemist Pärnus.

8) Sama kooli endistele õpilastele Konksile, Laurile, Tarkpeale, Johansonile, Oepale ja Jürissonile mitte lubada edaspidi õppida selles koolis, küll aga seal eksame teha üldiste määruste alusel.

9) Teisi nimekirjast mahakustutatud õpilasi lubada kooli tagasi wõtta, sellega, et pedagoogika nõukogu määrab neile karistuse iga ühe süü määra järgi, kuna kõik teewad kewadel eksami matemaatikas (ainult kirjalikult), ajaloos ja esimeses wõõras keeles (ainult suusõnaliselt). Karistusest ja eksamitest jäätwad wabaks õpilased Tilk, Reimann, Jakobson ja Kuura, kes streigist osa ei wõtnud ja teistel põhjustel koolist puudusid.

Peale selle, nagu eelpool tähendatud, on ka Pärnu linna era-ühisrealkoolis 25. weebr. s. a. õpilaste poolt töötakistusi olnud, ilma et koolijuhatus selle juhtumise põhjusi ja töötõrkujate algatajate tegewust küllalt tõsiselt oleks hinnanud, wastawaid järeldusi teinud ja asjast ministeeriumile teatanud. Sarnasel kool ei ole mitte wähene mõju olnud ühis-realgümnaasiumis arenenud wahejuhtumise suhtes. Seda korralagunemist Pärnu linna ühisrealkoolis arwesse wõttes, otsustas ministeerium Pärnu ühis-realkooli juhatajale hra Georg Jürwetson'ile kuulutada märkus selle eest, et ta on lasknud temal juhatusel töötawas koolis töötõrkumist ette tulla, ei ole juhtumist küllalt tõsiselt hinnanud, ega sellest ministeeriumile õigel ajal teatanud. abc.

———ooo———

Teaater ja muusika.

„Estoonia" teaater.

Täna kesknädalal, „Mängupõrgu". Homme esietenduseks Kalmani operett „Hollandlanna".

Eelteade: Laupäewal, 29. skp. pr. Helmi Einer 10-ne aastase lawategewuse auõhtuks „Hollandlanna" teist korda.

Teaatribüroo.

Händeli oratoorium „Messias",

mille esimesed kaks ettekannet „Estoonias" elawa tähelpanu osaliseks said — isegi wäljaspoolt sõitsid muusika austajad seda kuulama, korratakse reede õhtul kell ½8 Jaani kirikus. Nimetud kuulsama helitöö ettekanne ei peaks ka seekord muusikaõprade poolt tähelpanemata jääma, seda enam, et ettekanne kõigiti korralikult ettewalmistatud.

Kontsertbüroo.

Draamateaater.

Reedel, 28. skp., „Napoleon Bonaparte" (Vae victis). R. Vossi 3 waatusline draama. Algus kell 8 õhtul.

Teaatribüroo.

———ooo———

Kursid.

Tallinna börse kursisedel.

25. aprillil 1922. a.

Waluuta	Tehtud	Lõpul Ostjad	Müüjad
1 Naelsterling	1495	1490	1490
1 Dollar	338	836	330
100 Saksa riigimarka	147—148	147½	125
100 Soome marka	—	650	658
100 Rootsi krooni	—	8775	8800
100 Taani krooni	—	7175	7225
100 Prantsuse franki	—	3150	3175
100 Hollandi guldenit	—	12750	12875
100 Läti rubla	—	127½	132½
100 Tshesho-Slowakkia kr.	—	660	670
1 Kuld rubla	—	165	—
100 Helweetsia franki	—	—	—
100 Norra krooni	—	—	—
1000 Soweti rubla	—	—	—

ETA. Riias, 25. apr. Lta. Kursid. Naelsterling 1147; dollar 259.25; Prantsuse frank 24.25; Rootsi kroon 67.75; Norra kroon 49.25; Taani kroon 55.50; Hollandi gulden 98.50; Saksa riigimark 1.03; Soome mark 4.88; Eesti mark 0.80; Poola mark 0.08; 10 kuldrubla 1225; Belgia frank 22.50; Läti 5% laen 105; kuldfrank 50.00.

ETA. Berliin, 24. apr. Kursid. Naelsterling 1128.44; dollar 255.68; Hollandi guldenid 9767.75.

ETA. Stokholm, 24. apr. Riigipank noteerib täna: dollar 3.85½; naelsterling 17.04; Saksa margad 1.50; Prantsuse frangid 36.15; Belgia frangid 33.25; Hollandi guldenid 146.50; Taani kroonid 82.15; Norra kr. 73.00; Soome mark 7.25.

———ooo———

Wastutaw toimtaja: Joh. Wiik.
Wäliseandja Osaühisus „Teataja".

Eesti tööstus-kaubandusl. näitus peetakse ära Tallinnas 10—19 juunini 1922.

1318

Estoonia teater

Kesknädalal, 26. aprillil

„Mängu põrgu"

Aja-kaja jant 3 mürgelis Toni Impekoweni ja Carl Mathernjärele kohalikudesse oludesse kohendanud Milli Mallikas.

Algus kell pool 8 õhtul

Neljapäewal, 27. aprillil

esietendus

„Hollandlanna"

Kalmani operett 3 w.

Algus kell 1/28 õht.

1337

Draamateater

Reedel, 28. aprillil.

„Napoleon Bonaparte"

(Vae victis).

R. Bossi 3 waatusline draama

Algus kell 8 õhtul.

Laupäewal, 29. aprillil

R. Jewreinowi

„Kõige tähtsam"

Ühele komöödia, teisele draama. 4 waatuses.

Algus kell 8 õhtul.

Pühapäewal, 30. aprillil

Lasteetenduseks

Esimesi korda:

„Kawal Ants ja Põrgu Würst".

Dr. Waltoki muinasloolinе naljamäng, laulude ja tantsudega, 5 pildis.

A. Sunne lawastus.

A. Tuurandi dekoratsioonid.

Algus kell 8 päewal.

Pääsetähede eelmüük iga päew kella 11—1 e. l. ja 5—8 õhtul Draamateatri kassas.

1345

Ausameelne abielupaar soowib

kojameheks kohta

wõib ka hobusemeheks ehk kutsariks olla. Adr. Lutri-Waestekooli tän. 31. K. Wentsel.

1344

„Estoonia" kontsertsaal.

Neljapäewal 27. aprillil s. a.

Tallinna laulufeltsi (Liedertafel) kontsert.

Juhatab **K. Türnpuu.** Kaastegew **pr. Sigrid Antropoff-Hoerschelmann.**

Eeskawa:

I.

1. Hochamt im Walde . . . . Reinh. Becker
2. Waldgeheimnis . . . . . G. Lubrich
3. Der Soldat . . . . . F. Silcher
4. Wiegenlied . . . . . Aug. Thelen

Koor.

5. Widmung . . . . . Schumann-Lißt.
6. Gretchen am Spinnrade . . . Schubert-Lißt

Pr. Sigrid Antropoff-Hoerschelmann.

7. Auf einer Burg . . . . . A. Stubbe
8. Des Sängers letzter Wunsch . M. Plüddemann
9. Zigeunerständchen . . . . . F. Debois
10. Tanzlied . . . . . J. Schönebaum

Koor.

II.

11. Serenade . . . . . Rachmaninoff
12. Scherzo cis-moll . . . . . Chopin

Pr. S. Antropoff-Hoerschelmann.

13. Ewig liebe Heimat . . . . . C. Hirsch
14. Später . . . . . O. Neubner
15. Pappelmäulchen . . . . . G. Wohlgemuth
16. Rheinweinlied . . . . . C. Zöllner

Koor.

Algus kell 8 õhtul.

Pääsetähed 50—150 margani eelmüügil teaatri kassas.

1339

Estoonia Muusika Osakond.

Jaani kirikus, reedel 28. aprillil s. a. ettekanne

G. F. Händeli oratoorium

„Messias"

Kaastegewad:

Pr. **M. Lüdig-Sinkel** (sopran), pr. **W. Weem-Romanoff** (alto), hr. **G. Ruiga** (tenor), hr. **K. Wiitol** (bass), E. M. O. segakoor (100 laulja ja Estoonia sümfoonia orkester.

Orelil hr. **A. Kasemets.** Juhatab hr. **A. Topman.**

Algus kell pool 8 õhtul.

Pääsetähed 25—100 margani eelmüügil „Estoonia" teaatri kassas. 1304

Pühapäewal, 30. aprillil s. a. kell 10 hommikul

Draamateaatri Seltsi e akorraline peakoosolek.

Päewakorras:

1) 1922/23 aasta hooaja eelarwe. 1345
2) Walimised.
3) Läbirääkimised.

Kui määratud ajaks tarwiline osa liikmeid kokku ei tule, siis peetakse koosolek samal päewal kell 11 hommikul ära, mis osawõtjate arwu peale waatamata otsusewõimuline on.

Sisseläik teaatri peauksest.

Seltsi juhatus.

Dr. Artur Tamm

Sise- ja suguhaigused.

Wastuwõtmine

igapäew kella 4—1/26 pl.

Jaani tänawal nr. 6, krt. 8.

(Krediit panga majas).

Kõnetraat 14—13.

Paltwetirju

igasse walitsuse ja muudesse asutustesse, iseäränis maade õig. ja maksude wähendamise asjus teeb **ISTLIKULT** ruttu ja korralikult töötades, ka **abielu ja maksude lahendustes** Wiru tän. 14, krt. 1, 2. korral (eineL wastu) kella 9—1 ja 2—7.

1066 **H. J. Kühle.**

Kingsepa õpipoissi

tarwis W. Ameerika tän. nr. 5, k. 3.

1333

Olen saanud suure saadetuse mitmed paremad seltsid automaatpüstolid ja rewolwrid kl. 6,35 ja 7,65. Padruni tongid, tongi tõmmajad, rohumõõdud, laetud padrunid kl. 16 ja 12, puhastamise kepid, seljakotid, püssikotid, jahinoad, Peltol öli, mis weesaapa määrimiseks kõige parem on jne. Hinnad mõõdukad.

Püssikauplus

Alex. Passup.

Pikkjalg nr. 6, Tallinnas.

Häid kaugele kokkulaskjaid kahe- ja kolmeraudseid jahipüsse alati suures wälja walikus saadawal, nende hulgas ka üks kaheraudne kl. 10, mis luige ja hane jahi jaoks kõige kohasem.

Kultuurakeeltest

meile kõige kasulikum, tarwilikum ja kättesaadawam.

Kes soowiwad keelt täiesti kättesaada, neile on

Saksa keel iseõppimiseks.

Dr. Rosenthali — Ameerika õpewiis — wõõraste keelte jaoks. Hind 100 marka.

Lühikese ajaga igapäewaseks tarwituseks annab:

Saksa keele kiiröpetaja.

Walitud kogu igapäewaseid sõnu ja lauseid. H. 30 m. ehk

Kõnelemised Eesti, Saksa, Soomekeeles. Hind 50 m.

Saada raamatukauplustest. Ladu: Ploompuu kauplus, Tallinn. 1143

Karl Bürger'i

nimeline sõjawäest wabastamise tunnistus nr. 10726 tunnistatakse maksuwusetaks.

1311

Anna Maripuu

isikutunnistus on kaduma läinud, mis maksuwusetuks tuleb lugeda.

1331

Raamatud

odawalt müüa, wene-, saksa-, prantsuse ja ingliskeelsed: sõjakirjandus, teadusline, poliitiline, juriidiline ja ilukirjandus. Muu seas: Флетчеръ, Исторія архитектуры; Lübke, Baustyle; Lübke, Geschite der Architektur; Semper, Der Styl; Musterbuch für Möbeltischler; Lübke und Lütrow, Denkmäler der Kunst. Suured ilukõited saksakeeles: Faust, Der wilde Jäger, Amor und Psyche, Immermann's Oberhof j. t. — Prantsuse keeles: Mosaique, Album du Monde Elegant, Le Touriste au Salon, La Gerbe, Album Mosaique j. t. Ingliskeeles: The Art-Journal. Peale selle mitmed maped. Toom-Kooli tän. 17, krt. 3, hoowist sissekäik.

1342

A. S. „Kütteweo"

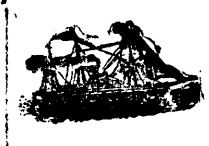

Aurit **„Linda"**

on alganud järjekorralist sõitust liinil

Tartu - Jõesuu.

Ärasõit Tartust kell 2 p. l. iga päew

Ärasõit Jõesuust k. 4 hom. iga päew. 1324

Jaani tänaw nr. 6, äri 7 müüakse

kaalude wabriku „Wega"

tembeldatud 1327

detsimaal kaalusid

1/40 kaalusid — 20 ja 30 puud., lauakaalusid, wihid solotnikud ja toobid. E. W. seaduse põhjal nõutakse ka maal tembeldatud kaalusid. 1327

Wirumaal, Kiltsi mõisas jagatakse 1. mail s. a. kell 10 hom. uutele 1922. aasta asunikkudele inwentaari, kuna 2. mail kell 10 hom. asunikkudest ülejäänud inwent. 1340

oksjoniteel

ära müüakse.

Wirumaa Riigimaade 11. ring. walitseja (allkiri).

Asjaajaja eest (allkiri).

Kalossid

1300 on royale jõudnud.

A. Gobowitsch

Wiru tänaw nr. 7.

A.-S. „Ühiselu" trükk, Tallinnas.